

Apžvalga 01

LT

Jaunimo stažuotėms skirti ES veiksmi

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

2024

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–VI
Įvadas	01–08
Stažuotės yra mokymosi darbo vietoje forma	01–03
Stažuotėms skirta ES politikos sistema	04–07
Stažuotėms skirta ES finansinė parama	08
Apžvalgos apimtis ir metodas	09–15
Būti stažuotoju ES	16–39
Stažuotės tapo svarbia patekimo į darbo rinką galimybe	17–23
Stažuotės apibrėžtis valstybėse narėse skiriasi	24–27
Stažuuočių kokybė: pagrindinis rūpestis	28–39
Stažuuočių kokybė susijusi su teigiamais užimtumo rezultatais	28–31
2014 m. Tarybos rekomendacijoje nustatyti minimalūs geros kokybės stažuuočių reikalavimai, tačiau jų įgyvendinimas įvairiose valstybėse narėse skiriasi	32–34
Ne visi stažuotojai pasinaudoja kokybiškais stažuotėmis	35
Apie 60 % stažuuočių skiriama kompensacija ir suteikiama socialinės apsaugos galimybė	36–39
Parama stažuotėms iš ES fondų	40–75
Stažuotės, finansuojamos iš ESF / JUI arba ESF+, daugiausia yra ADRP priemonės, kuriomis remiama Jaunimo garantijų iniciatyva	41–50
Duomenų apie stažuotes, finansuojamas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, spragos	51–52
Pagal programą „Erasmus+“ finansuojamos stažuotės daugiausia yra tarpvalstybinės aukštojo mokslo studentų stažuotės	53–58
Pagal ES užimtumo ir socialinių inovacijų programą tiesiogiai ir netiesiogiai remiamos stažuotės	59–61
Stažuotės ES institucijose	62–75

Baigiamosios pastabos. Iššūkiai ir galimybės

76–84

Priedai

I priedas. Apžvalgoje naudoti surinkti duomenys

II priedas. Stažuočių programos Europos institucijose ir įstaigose

Santrumpos

Žodynėlis

Audito Rūmų grupė

Santrauka

I Stažuotė yra ribotos trukmės darbo praktika, kuri taip pat turi mokymo elementą. Ji gali padėti jaunuoliams lengviau pereiti į darbo rinką, nes stažuotojai gali įgyti vertingos darbo patirties darbo vietoje. Pastaraisiais metais stažuotės tapo svarbia jaunimo patekimo į darbo rinką galimybe. Per pastaruosius 10 metų Europos Sąjungoje jaunuolių, kurie atlieka stažuotę prieš pradėdami iš tikrųjų dirbti, dalis reikšmingai padidėjo. Oficialių duomenų apie bendrą ES atliktų stažuočių skaičių nėra. Remiantis mūsų apytikriais skaičiavimais, ES apie 3,7 milijono jaunuolių gali kasmet atlikti stažuotes, įgydami pirmąją profesinę patirtį.

II Tai – ne audito ataskaita, o apžvalga, daugiausia pagrįsta viešai paskelbta informacija, specialiai šiuo tikslu surinkta medžiaga ir ankstesniu audito darbu. Apžvalgos tikslas – suinteresuotiesiems subjektams ir plačiajai visuomenei suteikti objektyvų ir naudingą informacijos šaltinį, atsižvelgiant į su stažuotėmis susijusios ES politikos sistemos atnaujinimą. Konkrečiau, pateikiame ES veiksmų, susijusių su jaunimui skirtomis stažuotėmis, apžvalgą ir nurodome pagrindines galimybes ir iššūkius.

III Valstybių narių teisės aktų sistemos dėl stažuočių labai skiriasi – 16 iš 27 valstybių narių neturi teisinės stažuočių apibrėžties. Nors ES nuo 2013 m. kuria stažuočių politikos sistemą, 2014 m. neprivalomoje Tarybos rekomendacijoje dėl stažuočių kokybės sistemos nepatikslinama, ar stažuotojai gali būti laikomi darbuotojais ir kokiomis sąlygomis. Iki šiol savo teisinės sistemas su šia rekomendacija suderino ne visos valstybės narės, nors pripažinta, kad aukštos kokybės stažuotės galėtų būti veiksmingos sudarant palankesnes sąlygas jaunimui įsidarbinti.

IV Atlygio klausimas nėra vienas iš kokybės požymių šioje Tarybos rekomendacijoje, kuri paskelbimo metu atnaujinama. Dėl būtinybės stažuotojams mokėti kompensaciją nesutariama, atsižvelgiant į pagrindinius kokybiškos stažuotės požymius. Naujausi tyrimai rodo, kad maždaug trečdalis darbo rinkos stažuotojų yra neapmokami. Tai galėtų turėti įtakos vienodoms galimybėms dalyvauti stažuotėse, todėl būtų trukdoma palankių sąlygų neturintiems jaunuoliams patekti į darbo rinką.

V ES biudžeto lėšomis teikiama finansinė parama stažuotėms pagal įvairias programas ir priemones. Tačiau nėra nei informacijos apie konkrečias skirtas sumas, nei apie tikslų šią paramą gaunančių stažuotojų skaičių:

- Iš Europos socialinio fondo ir pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą daugiausia remiami nepalankioje padėtyje esantys jaunuoliai valstybėse narėse, rengiant aktyvios darbo rinkos stažuotes. Nėra tikslų duomenų apie tai, kiek iš 1,53 milijardo eurų metinės sumos, numatytos jaunimo integracijai į darbo rinką, iš tikrųjų išleista stažuotėms. Manome, kad tokiose ES finansuojamose stažuotėse kasmet dalyvavo ne mažiau kaip 270 000 jaunuolių;
- Komisijos tiesiogiai valdomų programų ir fondų, pavyzdžiui, „Erasmus+“ ir ES užimtumo ir socialinių inovacijų programos, lėšomis daugiausia finansuojamos tarpvalstybinės stažuotės. 2014–2020 m. laikotarpiu šioms priemonėms skirtas ES finansavimas vidutiniškai sudarė apie 146 milijonus eurų. Manome, kad tokiose ES finansuojamose stažuotėse kasmet dalyvavo apie 90 000 jaunuolių;
- ES institucijos ir įstaigos, kurios nagrinėjamos šioje apžvalgoje, kasmet priima apie 4 700 apmokamų stažuotojų, finansuojamų iš jų administracinių biudžetų, kurie sudaro apie 30 milijonų eurų. Šios stažuotės jaunimui suteikia galimybę susipažinti su ES integracijos procesų ir politikų tikslais ir uždaviniais.

VI Svarbu užtikrinti, kad stažuotės būtų naudingos siekiant padėti jaunimui integruotis į darbo rinką ir kad jie galėtų visapusiškai pasinaudoti kokybiškais stažuotėmis, kartu išvengiant to, kad jie pakeistų nuolatinius darbuotojus. Nustatėme šiuos su stažuotėmis susijusius iššūkius ir galimybes, kuriuos būtų galima apsvarstyti atsižvelgiant į būsimą 2014 m. Tarybos rekomendacijos peržiūrą:

- skirtingos stažuotės apibrėžtys, nepakankamai aiškiai patikslinant, ką reiškia ši sąvoka;
- riboti patikimi duomenys apie stažuotes, trukdantys formuoti įrodymais pagrįstą politiką;
- nenuoseklus 2014 m. Tarybos rekomendacijos dėl kokybiškų stažuotėms valstybėse narėse taikymas;
- galimi skirtingos socialinės kilmės jaunuolių galimybių ir galimybių dalyvauti stažuotėse skirtumai.

Įvadas

Stažuotės yra mokymosi darbo vietoje forma

01 Vienos stažuočių apibrėžties nėra. **1 langelyje** pateikiamos Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) ir ES taikomos apibrėžtys.

1 langelis

Stažuočių apibrėžtis

- Anot TDO, stažuotės yra *trumpalaikiai darbo laikotarpiai* įmonėje, viešojoje įstaigoje arba ne pelno organizacijoje, per kuriuos asmuo *mokosi ir įgyja patirties* konkrečioje srityje ar karjeros srityje, *prieš pradėdamas iš tikrųjų dirbti*¹.
- 2014 m. Tarybos rekomendacijoje dėl stažuočių kokybės sistemos stažuotės suprantamos kaip *ribotos trukmės* mokama arba nemokama *darbo praktika*, kuri apima *mokymosi ir mokymo komponentą*, kurią pradėjus siekiama *įgyti praktinės ir profesinės patirties*, kad būtų *pagerintos įsidarbinimo galimybės bei palengvintas perėjimas prie nuolatinio darbo*².

02 Šios apibrėžtys turi keturis bendrus elementus. Stažuotės:

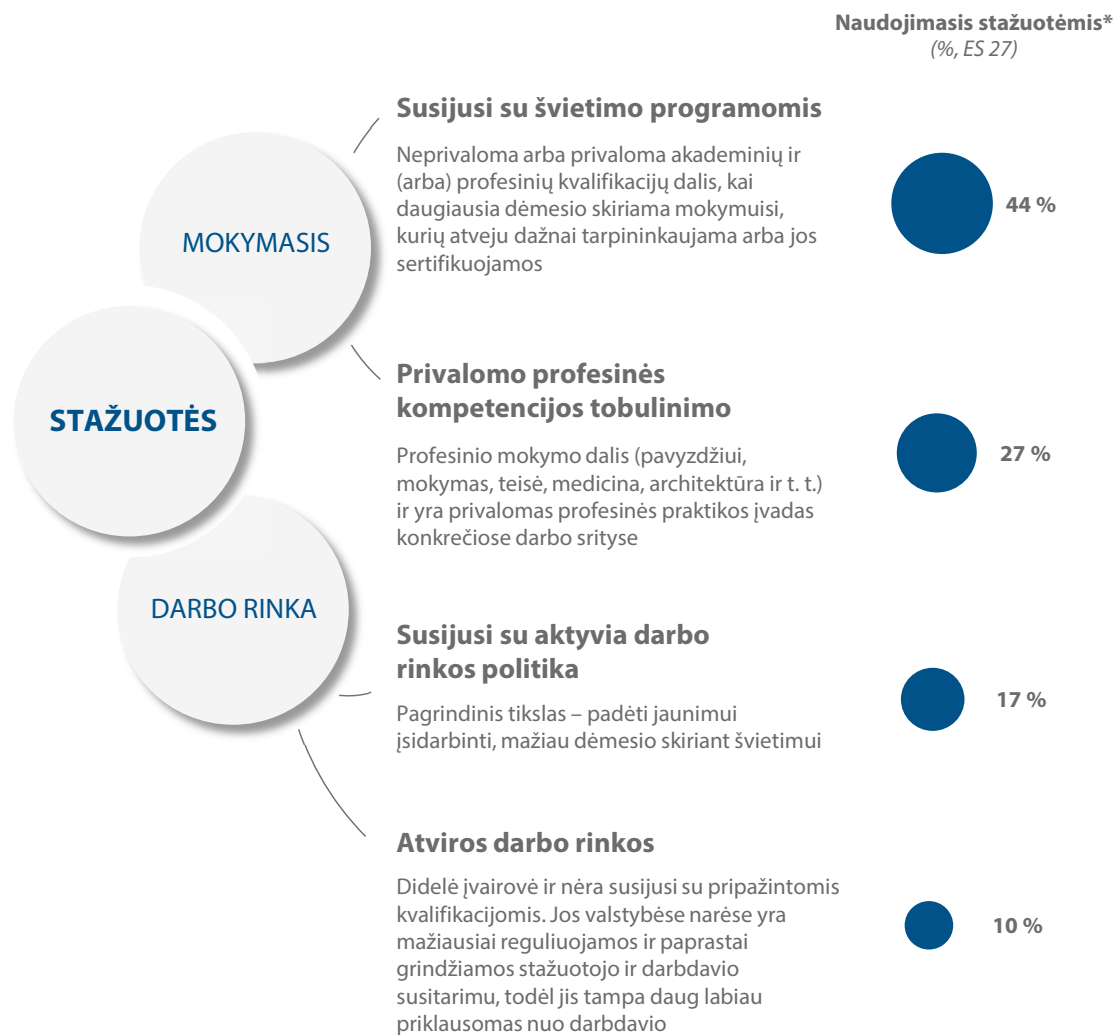
- apima trumpą laiko tarpą;
- yra mokymosi darbo vietoje forma;
- jomis suteikiamas mokymasis ir darbo patirtis
- jos turėtų padėti rasti nuolatinį darbą.

03 Yra dvi pagrindinės stažuočių **kategorijos**: mokomosios stažuotės ir darbo rinkos stažuotės. Pastaruoju atveju turime atskirti stažuotes, kurios yra susijusios su aktyvia darbo rinkos politika (ADRP), ir atviros darbo rinkos stažuotes (žr. **1 diagramą**). Mokymosi stažuotės sudaro 71 % visų stažuočių. Panaši padėtis buvo nustatyta 2013 m.

¹ [Developing quality traineeships for young people](#), TDO, 2017 m., p. 9.

² Tarybos rekomendacija dėl stažuočių kokybės sistemos, 2014/C 88/01, 27 konstatuojamoji dalis.

1 diagrama. Stažuočių rūšys ir jų paplitimas ES

Pastaba: 2 % respondentų nežinojo, kokios rūšies stažuotę jie atliko.

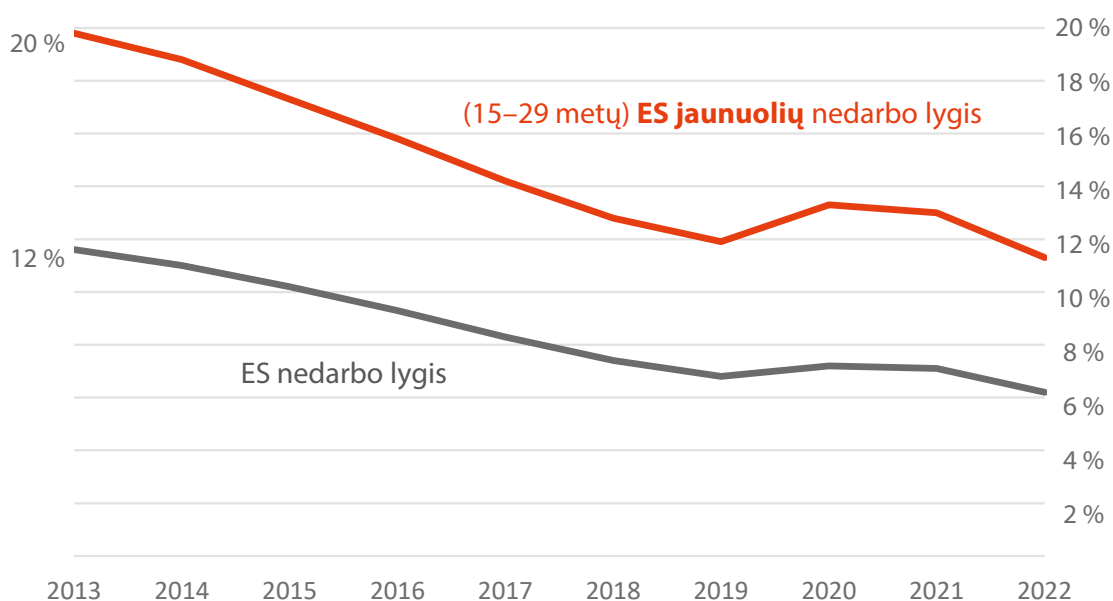
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos tyrimu „Study on comprehensive overview of traineeship arrangements in Member States“, Komisija, 2012 m., ir 2023 m. „Eurobarometro“ apklausa.

Stažuotėms skirta ES politikos sistema

04 Pagal [Sutartį](#)³, Europos Sąjungoje atsakomybė ir kompetencija socialinės politikos, užimtumo ir švietimo srityse tenka valstybėms narėms. ES vaidmuo – remti, koordinuoti ir papildyti valstybių narių veiksmus. Socialinės politikos srityje ES gali atlikti savo vaidmenį priimdama direktyvas⁴.

05 Krizės metu jaunimas dažnai patiria didesnį nedarbo poveikį. Iš [2 diagramos](#) matyti, kad nuo 2013 m. ES 27 jaunimo nedarbo lygis buvo 5,1–8,2 procentinio punkto aukštesnis už bendrą nedarbo lygį ir 2022 m. pasiekė 11,3 %, palyginti su 6,2 % visų gyventojų.

2 diagrama. ES 27 jaunimo nedarbo lygis, palyginti su bendru nedarbu, 2013–2022 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2023 m. birželio 8 d. gautais Eurostato [YTH_EMPL_110] ir [UNE_RT_A] duomenimis.

06 2013 m. Tarybos rekomendacijoje siūloma, kad Komisija ir valstybės narės nustatytų ES jaunimo garantijų iniciatyvą (GI). Pagal šią sistemą, valstybės narės įsipareigojo užtikrinti, kad visi jaunesni nei 25 metų jaunuoliai per keturis mėnesius nuo darbo netekimo arba mokymosi užbaigimo gautų kokybišką pasiūlymą dirbti, tęsti mokslus, atlikti gamybinę praktiką ar stažuotę. Siekdama sušvelninti dėl COVID-19 pandemijos padidėjusį jaunimo nedarbo lygį, 2020 m. spalio mėn. Taryba priėmė

³ Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, 145–165 straipsniai.

⁴ Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, 153 straipsnio 2 dalies b punktas.

Sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą, kuria išplėsta tikslinė grupė, kad apimtų visus jaunesnius nei 30 metų asmenis.

07 Pastaraisiais metais ES ėmėsi įvairių su stažuotėmis susijusių politikos iniciatyvų ir teisėkūros priemonių (žr. chronologiją **1 lentelėje**). 2014 m. Tarybos rekomendacijoje dėl stažuotėjų kokybės sistemos konkrečiai kalbama apie stažuotes ir ji paskelbimo metu yra atnaujinama.

1 lentelė. Su stažuotėmis susijusios ES politikos iniciatyvos ir teisės aktai

2023	→	Stazuotėjų kokybės sistemos vertinimas
	→	2023 m. birželio 14 d. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl kokybiškų stažuotėjų Sąjungoje
	→	Komisijos atsakymas į EP rezoliuciją ir socialinių partnerių konsultacijos (SESV 154 straipsnis)
2022	→	2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2041 dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje
2021	→	Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas , kuriame pranešama apie 2014 m. Tarybos rekomendacijos peržiūrą
2020	→	Komisija priima dokumentų rinkinį „ Jaunimo užimtumo rėmimas. Darbo vietos būsimajai kartai “
	→	2020 m. spalio 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos, kurioje Komisijos prašoma peržiūrėti 2014 m. Tarybos rekomendaciją
	→	2020 m. spalio 30 d. Tarybos rekomendacija „ Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva “
2019	→	2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų Europos Sąjungoje
	→	2019 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendacija dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių (2019/C 387/01)
2018	→	2018 m. sausio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Jaunimo užimtumo iniciatyvos įgyvendinimo valstybėse narėse
2017	→	2017 m. sausio 19 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos socialinių teisių ramsčio
2014	→	2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuotėjų kokybės sistemos
2013	→	2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo

Šaltinis: Audito Rūmai.

Stažuotėms skirta ES finansinė parama

08 Yra penki galimi ES finansinės paramos stažuotėms šaltiniai:

- iš Sanglaudos politikos fondų numatytas finansavimas jaunimo integracijai į darbo rinką, visų pirma pagal **Jaunimo užimtumo iniciatyvą (JUI)** (ypač nedirbančiam, nesimokančiam ir mokymuose nedalyvaujančiam jaunimui (NEET)) ir **Europos socialinio fondo (ESF)** lėšos 2014–2020 m. laikotarpiu. 2021–2027 m. laikotarpiu finansavimas toliau teikiamas **ESF+** lėšomis, įskaitant JUI;
- pagal **Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP)**, skiriama papildomų lėšų jaunimo nedarbo problemai spręsti;
- „**Erasmus+**“ yra ES programa, pagal kurią remiamas švietimas, mokymas, jaunimas ir sportas Europoje, suteikiant galimybių studijuoti, mokytis, įgyti patirties ir savanoriauti užsienyje;
- pagal **ES užimtumo ir socialinių inovacijų programą (EaSI)** buvo finansuojamas Europos užimtumo tarnybų bendradarbiavimo tinklas (EURES) ir remiamos judumo programos, kuriomis skatinamos apmokamos tarpvalstybinės stažuotės;
- kiekviena **ES institucija** ir įstaiga siūlo savo **stažuočių programas**. Šios programos finansuojamos iš ES biudžeto **administracinių išlaidų**.

Apžvalgos apimtis ir metodas

09 Mūsų apžvalgoje nagrinėjama, kaip ES remia stažuotes kaip būdą padėti jaunimui integruotis į darbo rinką. Tai – ne audito ataskaita, o apžvalga, daugiausia pagrįsta viešai paskelbta informacija, specialiai šiuo tikslu surinkta medžiaga ir ankstesniu audito darbu. Apžvalgos tikslas – suinteresuotiesiems subjektams ir plačiai visuomenei suteikti objektyvų ir naudingą informacijos šaltinį, atsižvelgiant į su stažuotėmis susijusios 2014 m. Tarybos rekomendacijos atnaujinimą (žr. **07** dalį ir **1 lentelę**). Konkrečiau, pateikiame ES veiksmų apžvalgą, įskaitant ES finansavimo, skirto jaunimo stažuotėms, teikimą ir nustatome pagrindines galimybes bei iššūkius.

10 Mūsų apžvalga apima laikotarpį nuo 2013 m., kai pradėta įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyva, iki 2023 m. vidurio. Visų pirma nagrinėjome:

- stažuuočių skaičiaus tendencijas;
- stažuuočių apibrėžtį;
- stažuuočių kokybę ir tai, kaip ši sąvoka taikoma valstybėse narėse;
- ES lėšų skyrimą stažuotėms ir jų panaudojimą.

11 Savo apžvalgoje visų pirma įvardijame ADRP ir atviros rinkos stažuuočių rūšis, nes šioms stažuotėms buvo taikoma 2014 m. Tarybos rekomendacija, kuri paskelbimo metu yra atnaujinama. Kai informacija pateikiama ataskaitoje, nurodysime, ar ji apima kitų rūšių stažuotes.

12 Rėmėmės įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant Komisijos⁵, Eurofound (Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo), Europos Parlamento, įskaitant Europos Parlamento tyrimų tarnybą, paskelbtus dokumentus, Tarybos, tarptautinių organizacijų (pavyzdžiui, Tarptautinės darbo organizacijos), darbdaviams, profesinėms sąjungoms ir jaunimui atstovaujančių organizacijų ir akademiniais dokumentais. Taip pat atsižvelgėme į savo pačių susijusias specialiąsias ataskaitas: dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos ir dėl Jaunimo užimtumo iniciatyvos⁶. Be to, konsultavomės su šios srities ekspertais ekspertų grupės posėdyje. Surengėme interviu su įvairių ES lygmens

⁵ Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas, Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinis direktoratas ir Eurostatas.

⁶ Specialioji ataskaita 03/2015 ir Specialioji ataskaita 05/2017.

organizacijų atstovais ir konkrečiai nagrinėjome dvi valstybes nares (Prancūziją ir Airiją), kad geriau suprastume jų stažuočių praktiką.

13 Duomenys apie stažuotes nėra tinkamai atspindėti oficialioje statistikoje. Visų pirma Eurostatas, ES statistikos tarnyba, iš valstybių narių nerenka jokių bendrų duomenų apie stažuotes. Todėl beveik visi turimi duomenys apie stažuotes grindžiami nereprezentatyviomis apklausomis ir savideklaracijomis. Be to, šiose apklausose neskiriamos skirtingos stažuočių rūšys. Taip pat atitinkama amžiaus grupė duomenų šaltiniuose nėra visiškai suderinta. Šioje apžvalgoje pateikti faktai nustatyti remiantis:

- o dviem su stažuotėmis susijusiomis apklausomis: [2013 m. greitąja „Eurobarometro“ apklausa](#) ir [2023 m. greitąja „Eurobarometro“ apklausa](#) (žr. [I priedą](#)), kurios buvo skirtos 18–35 m. amžiaus asmenims.
- o *Eurofound* atlikta [2023 m. gyvenimo ir darbo ES ir kaimyninėse šalyse](#) apklausa. Šioje apklausoje, kuri buvo skirta 16–35 m. amžiaus asmenims, buvo pateikti konkretūs klausimai apie stažuotes, remiantis mūsų prašymu atliekant šią apžvalgą (žr. [I priedą](#)).

14 Be to, atlikome savo apklausą su ESF (JUI) vadovaujančiosiomis institucijomis valstybėse narėse, siekdami gauti daugiau informacijos apie tai, ar ir kaip šiomis lėšomis buvo remiami stažuočių projektai praktikoje (žr. [I priedą](#)).

15 Galiausiai informacijos apie stažuotes prašėme Europos Parlamento, Europos Vadovų Tarybos ir Europos Sąjungos Tarybos, Komisijos, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Europos Centrinio Banko ir Europos Audito Rūmų, taip pat dviejų konsultacinių organų: Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto ir Europos regionų komiteto.

Būti stažuotoju ES

16 ES daugelis jaunuolių, prieš pradėdami dirbti pirmą darbą, atlieka stažuotes. Peržiūrėjome praktiką, kai stažuotės naudojamos kaip patekimo į darbo rinką galimybė, ir nagrinėjome, kaip stažuotės reglamentuojamos 27 valstybėse narėse. Taip pat nustatėme geros kokybės stažuotės elementus.

Stazuotės tapo svarbia patekimo į darbo rinką galimybe

17 Stažuotės gali padėti lengviau pereiti į darbo rinką, nes stažuotojai gali įgyti vertingos darbo patirties darbo vietoje⁷. Užpildydami pradedančiųjų darbuotojų darbo vietas, darbdaviai dažnai ieško jaunuolių, kurie yra atlikę vieną ar daugiau stažuotės⁸. Be to, stažuotės gali padėti darbdaviams kurti teigiamą įmonės prekės ženklą darbo rinkoje, kurioje vis daugiau dėmesio skiriama kvalifikuotų darbuotojų įdarbinimui. 2013 m. 72 % mažųjų ir vidutinių įmonių teigė, kad galimybė turėti kontaktą su potencialiais būsimais darbuotojais yra pagrindinė priežastis, dėl kurios jos siūlo stažuotes⁹.

18 Tolesnėse dalyse pateikiamas bendras stažuotės ES vaizdas. Duomenys grindžiami 2013 ir 2023 m. „Eurobarometro“ apklausomis ir 2023 m. *Eurofound* apklausa dėl gyvenimo ir darbo ES. Šios apklausos nėra reprezentatyvios, jos grindžiamos savideklaracijomis, todėl turėtų būti aiškinamos atsargiai (išsamesnė informacija pateikta [I priede](#)).

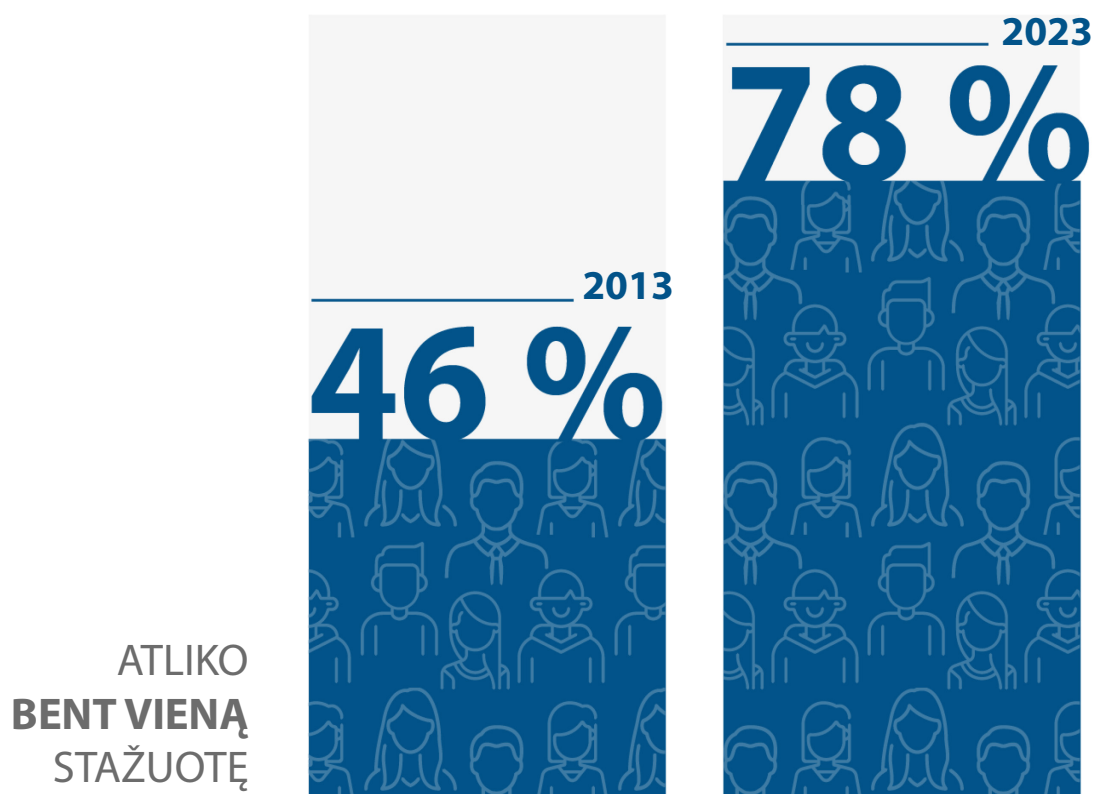
19 Pagal „Eurobarometro“ atsakymus, jaunuolių, dalyvavusių bet kokios rūšies stažuotėse ES, dalis per pastaruosius 10 metų reikšmingai padidėjo: 2023 m. keturi iš penkių apklaustų jaunuolių (78 %) atliko bent vieną bet kokios rūšies stažuotę. 2013 m. ši dalis sudarė tik 46 % (žr. [3 diagramą](#)). 19 % apklaustų jaunuolių teigė, kad stažuotės buvo pirmoji jų darbo patirtis.

⁷ Kaip matyti iš: [Stazuotės pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą: Experience from the ground](#), Europos Komisija, 2018 m.

⁸ Europos jaunimo forumas, pozicijos dokumentas „[European Youth Forum’s demands of the review of the Quality Framework on Traineeships](#)“, 2022 m. gegužės 31 d., p. 2; N. O’Higgins – L. Pinedo Caro „What makes for a “good” internship?“, paskelbta dokumente „[Internships, Employability and the Search for decent work experience](#)“, TDO, 2021 m., 3.1. lentelė

⁹ COM(2013) 857 *final*, p. 4.

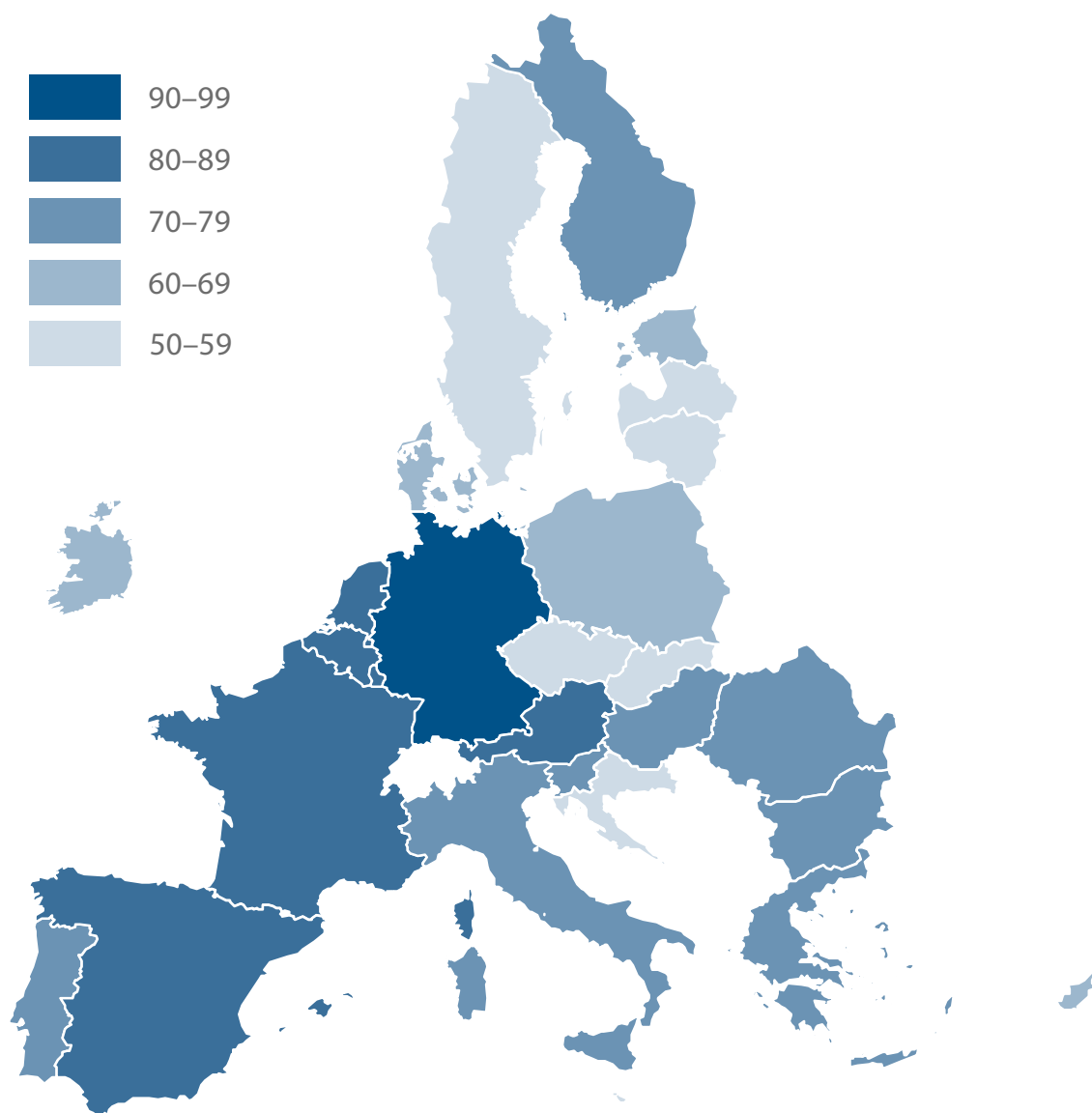
3 diagrama. 2013 m. ir 2023 m. apklausoje dalyvavusių (18–35 m. amžiaus) respondentų, kurie atliko bent vieną kurios nors rūšies stažuotę, dalis

Šaltinis: Greitoji „Eurobarometro“ apklausa 378/2013 ir Greitoji „Eurobarometro“ apklausa 523/2023.

20 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos respondentų, atlikusių bent vieną bet kokios rūšies (arba trukmės) stažuotę, dalis valstybėse narėse skyrėsi: ji svyravo nuo 53 % Švedijoje ir 54 % Čekijoje bei Maltoje iki 86 % Nyderlanduose, 87 % Prancūzijoje ir 90 % Vokietijoje (žr. [4 diagramą](#)).

4 diagrama. (18–35 m. amžiaus) respondentų, atlikusių bent vieną kurios nors rūšies stažuotę, dalis pagal valstybes nares, 2023 m.

Šaltinis: Greitoji „Eurobarometro“ apklausa 523/2023.

21 Daugiau nei pusė respondentų (52 %) nurodė, kad jie atliko daugiau nei vieną stažuotę: 29% buvo atlikę dvi stažuotes, o 23 % – tris ar daugiau stažuočių. Apskritai pagal šią 2023 m. „Eurobarometro“ apklausą, palyginti su 2013 m.

„Eurobarometro“ apklausos duomenimis, matyti, kad bet kokios rūšies stažuotės tampa vis dažnesnės.

22 Oficialių statistinių duomenų apie bendrą ES atliktų stažuočių skaičių nėra. Nuo 2022 m. liepos mėn. iki 2023 m. birželio mėn. dabartinį darbą pradėjo dirbti 19,6 milijono (18–35 m. amžiaus) jaunuolių per paskutinius tris mėnesius 27 ES valstybėse narėse¹⁰. Remdamiesi [apklausos duomenimis](#), apskaičiavome, kad kiekvienais metais stažuotes, kaip pirmąją darbo patirtį, gali atlikti apie 3,7 milijono jaunuolių (apskaičiavimai pateikti [I priede](#)).

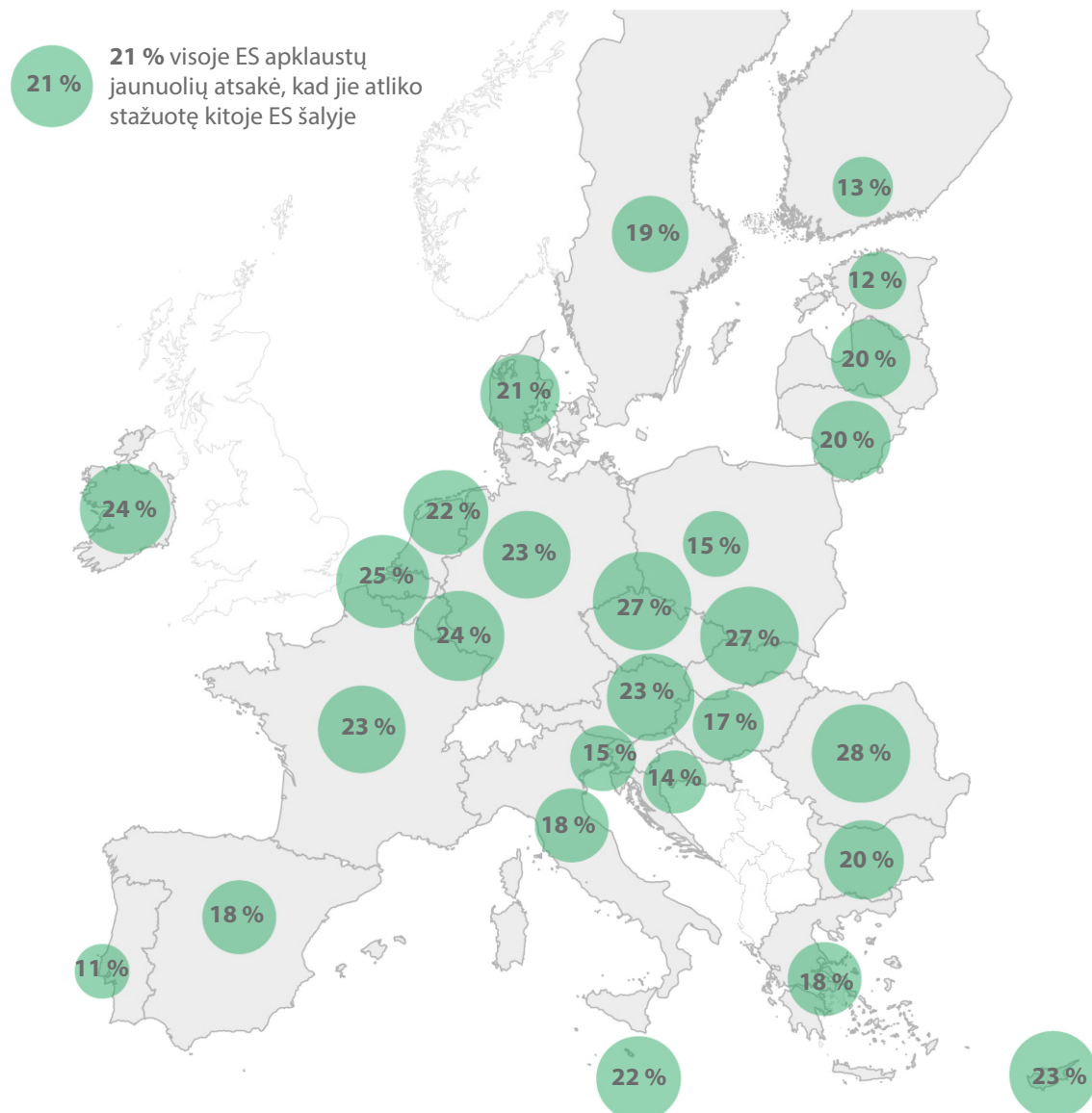
23 2014 m. Tarybos rekomendacijoje skatinamos tarpvalstybinės stažuotės. Remiantis naujausiais duomenimis, tarpvalstybinių stažuočių svarba pastaraisiais metais padidėjo. Remiantis 2013 m. „Eurobarometro“ apklausa, iš stažuotę atlikusių respondentų, 9 % vieną ar daugiau bet kokios rūšies stažuočių buvo atlikę užsienyje. Palyginimui, pagal 2023 m. „Eurobarometro“ apklausą, 21 % respondentų bent vieną iš savo stažuočių buvo atlikę kitoje valstybėje narėje (žr. [5 diagramą](#)).

---

¹⁰ Eurostatas: ES darbo jėgos tyrimo duomenys (*ad hoc* duomenų pateikimas iš mikroduomenų).

5 diagrama. 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos respondentų, kurie nurodė, kad atliko bet kokios rūšies tarpvalstybines stažuotes, dalis, palyginti su stažuotę atlikusių respondentų dalimi

Šaltinis: Greitoji „Eurobarometro“ apklausa 523/2023.

Stažuotės apibrėžtis valstybėse narėse skiriasi

24 Daugiau nei pusėje ES valstybių narių (16 iš 27) teisinės ar tradicinės stažuotės apibrėžties nėra¹¹. Apibrėžtys įvairiose šalyse skiriasi. 2014 m. Tarybos rekomendacijoje taikyta apibrėžtis yra bendro pobūdžio. Visų pirma, nors ji susijusi su ribotos trukmės darbo praktika, kadangi tai yra rekomendacija, joje nepaaiškinama, ar stažuotojai gali būti laikomi darbuotojais ir, jei taip, kokiomis sąlygomis. Tai svarbu atsižvelgiant į tai, kad ES kompetencija socialinės politikos srityje apsiriboja **darbuotojų** darbo sąlygomis. Jei stažuotojai laikomi darbuotojais, jie yra apsaugoti **ES teisės aktais dėl darbuotojų teisių**.

25 Darbuotojų apibrėžtis išaiškinta keliuose ES Teisingumo Teismo sprendimuose¹² ir joje nurodyta, kad asmuo gali būti laikomas darbuotoju, jei jis vykdo tikrą ir veiksmingą veiklą, teikia paslaugas prižiūrint kitam asmeniui ir už tai gauna atlygį.

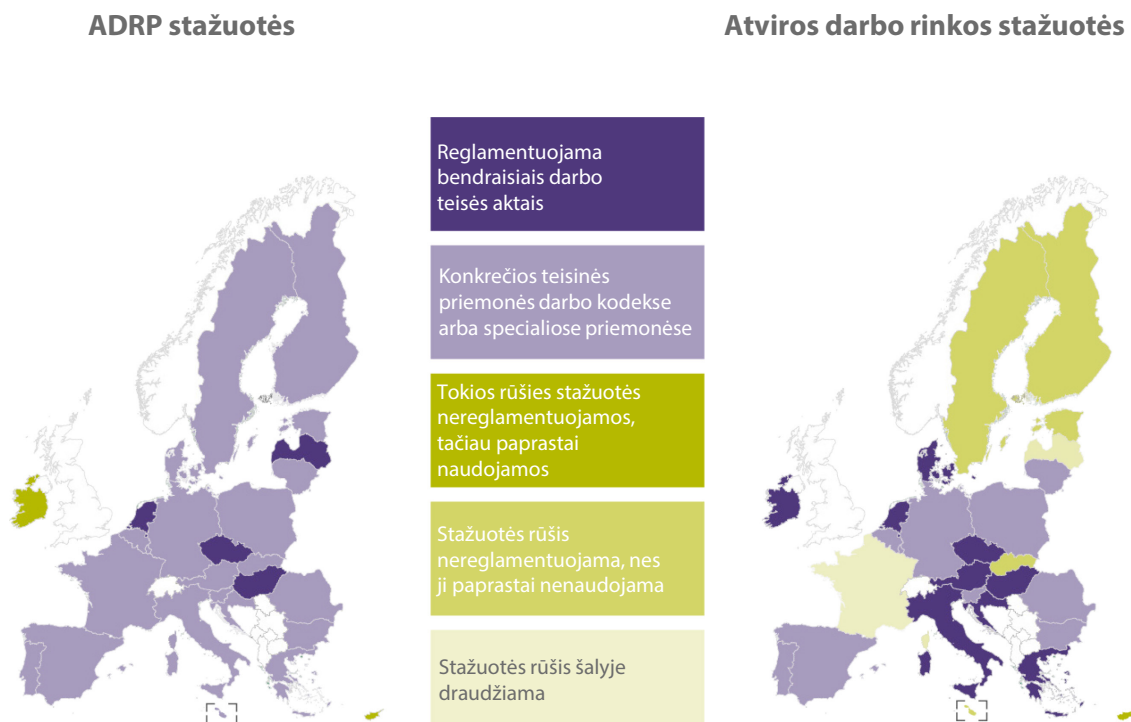
26 Remiantis peržiūretais šaltiniais, ADRP stažuotės yra reglamentuojamos labiau, palyginti su stažuotėmis atvirojoje rinkoje (žr. **6 diagramą**). Be to, Prancūzijos ir Latvijos nacionalinės teisės aktais atviros rinkos stažuotės yra aiškiai draudžiamos.

---

¹¹ SPRINT: Standardize best PRactices about INTernships – Erasmus project 2017-1-FR01-KA203-037293 – [General report](#).

¹² Pavyzdžiui, bylos C 66/85, Lawrie-Blum, C-3/90, Bernini, C-109/04, Kranemann, C-229/14, Balkaya.

6 diagrama. Su ADRP ir atviros rinkos stažuotėmis susiję reglamentavimo metodai valstybėse narėse, 2022 m.

Šaltinis: Evaluation of the Council Recommendation on a Quality Framework for Traineeships, 3 lentelė, Study supporting the evaluation of the quality framework for traineeships, 7 lentelė, Youthwiki, SPRINT: Standardize best PRactices about INTernships – Erasmus+ project 2017-1-FR01-KA203-037293 – General report.

27 Rinkti duomenis nuosekliai ir palyginamu pagrindu yra sunku, jei terminas „stažuotė“ nėra tiksliai apibrėžtas ar bent jau vienodai suprantamas. Politikos formavimas grindžiamas ne sistemingu duomenų rinkimu, o apklausomis ir įverčiais, kurie nebūtinai sudaro teisingą ir tikrą stažuotojų padėties vaizdą, nes jie nėra reprezentatyvūs. Palyginama teisinė sistema tarp valstybių narių taip pat gali turėti teigiamą poveikį tarpvalstybinėms stažuotėms.

Stažuočių kokybė: pagrindinis rūpestis

Stažuočių kokybė susijusi su teigiamais užimtumo rezultatais

28 Maždaug du trečdaliai (64,3 %) 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos respondentų, kurie nurodė vykdę atviros rinkos arba ADRP stažuotę, sutiko, kad jų paskutinė stažuotė jiems padėjo arba bus naudinga susirasti nuolatinį darbą (24,9 % „visiškai sutinka“ ir 39,4 % „linkę sutikti“).

29 Be to, paklausti apie jų užimtumo padėtį praėjus šešioms mėnesiams po stažuotės, šeši iš dešimties respondentų (61 %) atsakė, kad jie turi nuolatinį darbą. Visų pirma 28,7 % teigė, kad po paskutinės stažuotės jie rado nuolatinį darbą. Apklausa taip pat parodė, kad respondentai vidutiniškai atliko dvi stažuotes prieš susirasdami nuolatinę darbo vietą. Be to, *Eurofound* apklausos rezultatai parodė, kad vyrai dažniau nei moterys po stažuotės gauna darbo pasiūlymus.

30 2021 m. TDO tyrime ir Tarybos rekomendacijoje¹³ teigiama, kad stažuotės kokybė ir užimtumo rezultatai yra aiškiai susiję¹⁴. TDO duomenimis, aukštos kokybės stažuotės veiksmingiau padeda jaunimui rasti nuolatinį darbą ir padeda integruoti jaunimą į darbo rinką. Konkrečiau, remiantis tuo pačiu tyrimu, aukštos kokybės stažuotės taip pat turėtų apimti kompensacinę išmoką.

31 Tuo tarpu dažnai nerimaujama dėl kai kurių stažuočių kokybės ir riboto mokymosi komponento, kuris siūlomas jaunimui. Europos suinteresuotieji subjektai (pavyzdžiui, [Europos jaunimo forumas](#) arba [Europos profesinių sąjungų konfederacija](#)) taip pat pranešė apie prastas stažuotojų darbo sąlygas: darbo valandos yra ilgos, nepakankamai atsižvelgiama į riziką sveikatai ir saugai ir nėra jokio atlygio ar kompensacijos. Galiausiai kyla rizika, kad kai kurie darbdaviai naudos stažuotojus, kad pakeistų nuolatinius darbuotojus¹⁵.

---

¹³ Tarybos rekomendacija dėl stažuočių kokybės sistemos, 2014/C 88/01, 5 konstatuojamoji dalis.

¹⁴ N. O’Higgins – L. Pinedo Caro „What makes for a “good” internship?“, paskelbta dokumente „Internships, Employability and the Search for decent work experience“, TDO, 2021 m.

¹⁵ [Fraudulent contracting of work: Abusing traineeship status \(Austria, Finland, Spain and UK\)](#), EUROFOUND, 2017 m.

2014 m. Tarybos rekomendacijoje nustatyti minimalūs geros kokybės stažuočių reikalavimai, tačiau jų įgyvendinimas įvairiose valstybėse narėse skiriasi

32 2014 m. Tarybos rekomendacijoje valstybių narių prašoma praktiškai įgyvendinti keletą geros kokybės stažuočių principų. Šiuos pagrindinius principus suskirstėme į šešias grupes (žr. **7 diagramą**).

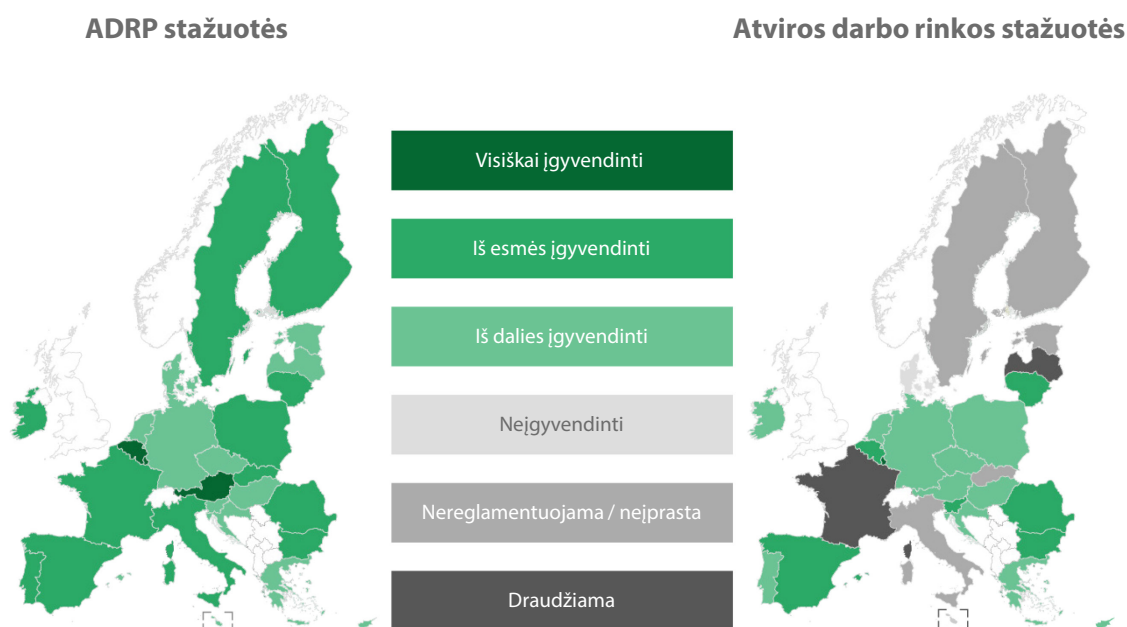
7 diagrama. Sugrupuoti kokybiškų stažuočių pagrindiniai principai pagal 2014 m. Tarybos rekomendaciją

PRINCIPAI	GRUPĖS
<p>Rašytinio stažuotės susitarimo sudarymas</p> <ul style="list-style-type: none"> — Stažuotės pagal rašytinį susitarimą — Rašytiniuose susitarimuose nurodomi mokymosi tikslai, darbo sąlygos, ar bus mokama kompensacija, ir, jei taip, nurodomas jos dydis, visų šalių teisės ir pareigos, stažuotės trukmė — Užtikrinama, kad susitarime dėl stažuotės būtų nustatytos stažuotojo ir stažuotės organizatoriaus teisės ir pareigos, įskaitant konfidencialumo ir intelektinės nuosavybės teisių politiką 	I. Rašytinis stažuotės susitarimas
<p>Mokymosi ir mokymo tikslai</p> <ul style="list-style-type: none"> — Stažuotojui pavestomis užduotimis turėtų būti sudarytos sąlygos pasiekti mokymosi ir mokymo tikslų — Stažuočių organizatoriai stažuotojui paskiria vadovą 	II. Mokymosi ir mokymo tikslai
<p>Stazuotojui taikomos darbo sąlygos</p> <ul style="list-style-type: none"> — Užtikrinamos stažuotojų teisės ir darbo sąlygos, įskaitant maksimalaus savaitinio darbo valandų skaičiaus apribojimus, minimalius savaitės poilsio laikotarpius, teises į minimalias atostogas — Stažuočių organizatoriai tiksliai nurodo, ar jie stažuotojams suteikia: <ul style="list-style-type: none"> o sveikatos draudimą bei draudimą nuo nelaimingų atsitikimų o nedarbingumo atostogas — Rašytiniame susitarime tiksliai nurodyta, ar stažuotojui bus mokama išmoka ar kompensacija ir, jei taip, nurodytas jos dydis 	III. Darbo sąlygos
<p>Pagrįsta trukmė</p> <ul style="list-style-type: none"> — Stažuočių trukmė neviršija šešių mėnesių, išskyrus atvejus, kai ilgesnė trukmė yra pagrįsta — Tiksliai nurodytos sąlygos, kuriomis stažuotė gali būti pratęsta ar atnaujinta — Rašytiniame susitarime pateikiama informacija apie tai, kaip stažuotojas arba stažuotės organizatorius gali nutraukti sutartį 	IV. Pagrįsta trukmė ir atnaujinimas
<p>Tinkamas pripažinimas</p> <ul style="list-style-type: none"> — Stažuočių organizatorius stažuotojo įgytas žinias, gebėjimus ir kompetencijas atestuoja remdamasis įvertinimu ir išduoda pažymėjimą 	V. Pripažinimas ir patvirtinimas
<p>Skaidrumo reikalavimai</p> <ul style="list-style-type: none"> — Stažuočių organizatoriai savo pranešimuose apie laisvas darbo vietas pateikia informaciją apie stažuotės sąlygas 	VI. Skaidrumas įdarbinant

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis dokumentu „Developing quality traineeships for young people“, TDO, 2017 m.

33 2014 m. Tarybos kokybės principų įgyvendinimo valstybių narių teisės aktuose mastas skiriasi. Remiantis 2023 m. Komisijos atliktu stažuotių kokybės sistemos vertinimu, nacionalinės teisės aktuose ADRP stažuotių įgyvendinimo lygis paprastai yra aukštas, o atviros rinkos stažuotių – žemesnis (žr. **8 diagramą**). Prancūzijoje atviros rinkos stažuotės draudžiamos pagal teisės aktus, siekiant užtikrinti, kad visas stažuotes stebėtų trečioji šalis. Liuksemburgas iš dalies pakeitė savo darbo teisę, kad į ją būtų įtraukti visi 2014 m. Tarybos rekomendacijoje nustatyti kokybės principai.

8 diagrama. 2014 m. kokybės principų įgyvendinimo valstybių narių teisės aktuose mastas, 2023 m.

Šaltinis: Evaluation of the Council Recommendation on a Quality Framework for Traineeships, 4 ir 5 lentelės, Study supporting the evaluation of the quality framework for traineeships, 10 lentelė, Youthwiki, SPRINT: Standardize best PRactices about INTernships – Erasmus project 2017-1-FR01-KA203-037293 – General report.

34 Apskritai tiek darbuotojų, tiek darbdavių atstovai pritaria 2014 m. Tarybos rekomendacijoje nurodytoms pagrindinėms grupėms (žr. **9 diagramą**).

9 diagrama. 2014 m. Tarybos pagrindiniai kokybės principai, palyginti su kokybiškų stažuočių elementais, remiantis suinteresuotųjų subjektų nuomone

	2014	2017	2022	2023		
	QFT	TDO	EJF	ETUC	Darbdaviai	EP
Rašytinis susitarimas dėl stažuotės	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Mokymosi ir mokymo tikslai	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Darbo sąlygos	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pagrįsta trukmė ir atnaujinimas	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pripažinimas ir patvirtinimas	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Skaidrumas įdarbinant	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kompensacija / atlygis		✓	✓	✓		✓
Socialinė apsauga		✓	✓	✓		✓
Pertrauka tarp stažuotės pabaigos ir pradžios			✓	✓		
Stazuotojų pagal darbdavį skaičiaus maksimizavimas			✓	✓		
Darbdavys nereikalauja turėti ankstesnės darbo patirties				✓		✓
Galimybė susisiekti su darbuotojo atstovais ir profesinėmis sąjungomis				✓		✓

Šaltinis: 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuočių kokybės sistemos; TDO, 2017 m. Developing quality traineeships for young people; EJF, 2022 m. European Youth Forum's demands on the review of the Quality Framework on Traineeships, ETUC, 2023 m. European Trade Union Confederation Resolution on Quality Traineeships, Joint European Employers' Statement on Traineeships, EP, 2023 m. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0239_LT.pdf 2023 m. birželio 14 d. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl kokybiškų stažuočių Sąjungoje (2020/2005(INL)).

Ne visi stažuotojai pasinaudoja kokybiškais stažuotėmis

35 Šiame skirsnyje aprašoma „Eurobarometro“ apklausų ir *Eurofound* apklausos respondentų nuomonė dėl pagrindinių 2014 m. Tarybos rekomendacijoje pasiūlytų principų. Pasinaudodami 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, atrinkome atsakymus, susijusius su dviem kategorijomis, kurias iš esmės apima ši apžvalga: dėl ADRP ir atviros rinkos stažuočių. *Eurofound* apklausos duomenys apima visų rūšių stažuotes. Remdamiesi šiais duomenimis, nustatėme, kad ne visi stažuotojai atlieka geros kokybės stažuotes:

- pirma, 2023 m. *Eurofound* apklausos duomenimis, 68 % respondentų stažuotę atliko pagal rašytinę sutartį arba **susitarimą**. Nors nevisiškai palyginamas, tas pats 2013 m. „Eurobarometro“ apklausos rezultatas buvo 60 %;
- antra, kad stažuotė būtų tikrai naudinga stažuotojui, būtina, kad į ją būtų įtrauktas **mokymosi turinys, tikslai** ir kad stažuotės pabaigoje darbas būtų **prižiūrimas ir įvertintas**. 74,5 % „Eurobarometro“ apklausos respondentų sutiko, kad jie išmoko dalykų, kurie būtų naudingi profesionaliai. Jie taip pat manė, kad yra būtinas mentorius, kuris galėtų padėti stažuotojui ir jį palaikyti. Remiantis apklausos duomenimis, 2023 m. trys ketvirtadaliai respondentų turėjo mentorių (73,4 %);
- trečia, 2023 m. „Eurobarometro“ apklausoje 68,7 % respondentų sutiko, kad, nepaisant jų darbo užmokesčio, jų **darbo sąlygos** (įrangos, darbo valandų, darbo krūvio, elgesio su jais ir kt. atžvilgiu) buvo lygiavertės nuolatinių darbuotojų darbo sąlygoms;
- galiausiai, kalbant apie stažuočių **trukmę**, 2014 m. Tarybos rekomendacijoje siūloma, kad aukštos kokybės stažuotės netruktų ilgiau kaip šešis mėnesius. Be to, pagal kitas sistemas, stažuotės trukmė neturėtų būti trumpesnė nei vienas¹⁶ ar du mėnesiai¹⁷: 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, 67,2 % respondentų nurodė, kad jų paskutinė stažuotė truko nuo vieno iki šešių mėnesių, 16,7 % teigia, kad jų stažuotė buvo trumpesnė nei mėnuo, o 14,4 % – kad jų stažuotė truko ilgiau nei šešis mėnesius.

¹⁶ Žr. 2023 m. birželio 14 d. EP rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl kokybiškų stažuočių Sąjungoje.

¹⁷ Žr. dokumentą [European Trade Union Confederation Resolution on Quality Traineeships](#).

Apie 60 % stažuočių skiriama kompensacija ir suteikiama socialinės apsaugos galimybė

36 Dėl būtinybės stažuotojams gauti kompensaciją nesutariama, atsižvelgiant į pagrindinius kokybiškos stažuotės požymius. **Darbdaviai** mano, kad stažuotė yra mokymosi patirtis ir kad stažuotojai paprastai nėra darbuotojai (žr. **24** dalį). Jie taip pat teigia, kad kompensacijos ir aukštesnės kokybės stažuočių ryšys nėra pagrįstas įrodymais ir kad pareiga atlyginti stažuotojams padidintų finansinę ir administracinę naštą įmonėms. Tuo tarpu **Europos jaunimo forumas (EJF)** ir **Europos profesinių sąjungų konfederacija** nuo 2016 m. vykdo kampanijas, kuriomis siekiama uždrausti nemokamas stažuotes. Be **TDO tyrimo (30 dalis)**, jie teigia, kad *ne visi jaunuoliai gali sau leisti atlikti nemokamas stažuotes*, o tai dar labiau didina nelygybę tarp jaunimo, ypač iš nepalankios socialinės ir ekonominės aplinkos. **Savo 2023 m. birželio 14 d. rezoliucijoje Europos Parlamentas** taip pat paragino stažuotojams užtikrinti geresnes sąlygas ir tinkamą kompensaciją.

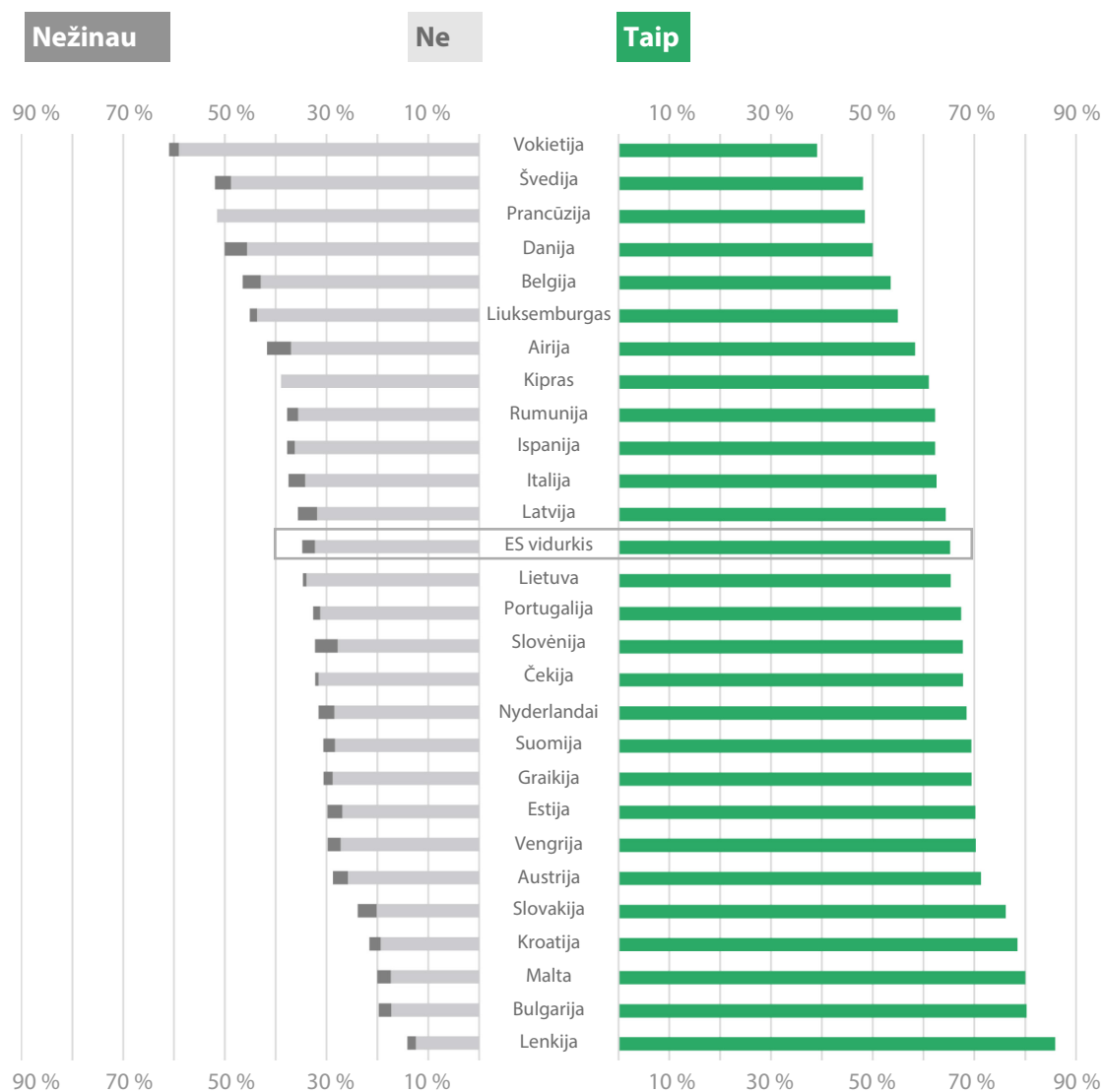
37 2023 m. „Eurobarometro“ apklausoje buvo klausama, ar stažuotojai buvo apmokami, ar jiems pasiūlyta **finansinė kompensacija**. Kalbant apie ADRP ir atvirosios rinkos stažuotes, beveik du trečdaliai (65 %) respondentų už stažuotes gavo finansinę kompensaciją (žr. **10 diagramą**). Galiausiai, remiantis **Eurofound** apklausa, kuri apima visų rūšių stažuotes, esama lyčių nelygybės: 58 % stažuotojų vyrų atsakė, kad jie gavo kompensaciją, o moterų atveju šis skaičius yra tik 45 %.

38 Be to, kalbant apie finansinę kompensaciją, valstybėse narėse teisiniai reikalavimai labai skiriasi. Pagal neseniai atliktą tyrimą¹⁸ nustatyta, kad 10 ES valstybių narių nėra teisinės prievolės atlyginti stažuotojams atviros rinkos stažuotėse. 11 valstybių narių yra teisinė prievolė atlyginti stažuotojams pagal bendrąją darbo teisę, o 4 valstybės narės nustato teisinę prievolę priimdamos konkrečius su stažuote susijusius teisės aktus.

---

¹⁸ European Network of Public Employment Services (2021), Remuneration of Open-Market Traineeships in EU-27.

10 diagrama. 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos respondentų, atlikusių ADRP arba atviros rinkos stažuotes, kuriems buvo pasiūlyta finansinė kompensacija, dalis

Šaltinis: Greitoji „Eurobarometro“ apklausa 523/2023.

39 Panašiai yra kalbant apie **socialinę apsaugą**, 63,5 % 2023 m.

„Eurobarometro“ respondentų nurodė, kad stažuotės metu jie turėjo visas (32,1 %) arba dalines (31,4 %) socialinės apsaugos galimybes. Kalbant apie socialinės apsaugos rūšį, Eurofound apklausoje nustatyta, kad tikimybė apsidrausti nuo nelaimingų atsitikimų darbe buvo labiausiai tikėtina (75 %), po to seka sveikatos draudimas (68 %) ir pensijų įmokos (42 %).

Parama stažuotėms iš ES fondų

40 2014 m. Tarybos rekomendacijoje valstybės narės raginamos pasinaudoti Europos socialinio fondo (ESF) ir Jaunimo užimtumo iniciatyvos (JUI) lėšomis, kad būtų padidintas stažuočių skaičius ir pagerinta jų kokybė. Be to, Komisija tiesiogiai valdo programas „Erasmus+“ ir EaSI, kurių lėšomis galima finansuoti tarpvalstybines stažuotes. Be to, visos ES institucijos jaunimui siūlo stažuočių galimybes, kurios finansuojamos iš jų administracinių biudžetų.

Stažuotės, finansuojamos iš ESF / JUI arba ESF+, daugiausia yra ADRP priemonės, kuriomis remiama Jaunimo garantijų iniciatyva

41 2014–2020 m. laikotarpiu stažuotėms skirtas ES finansavimas buvo skiriamas iš ESF ir JUI. Dabartiniu 2021–2027 m. laikotarpiu JUI buvo visiškai integruota į ESF+. Valstybės narės, kuriose NEET jaunuolių dalis viršija ES vidurkį, turėtų skirti bent 12,5 % savo ESF+ išteklių su jaunimu susijusioms priemonėms¹⁹. Nepaisant to, stažuotėms iš sanglaudos politikos fondų specialus finansavimas neskiriamas.

42 2014–2020 m. laikotarpiu iš 188 ESF / JUI programų nustatėme 76 programas 22 iš 27 valstybių narių, kurios skyrė finansavimą jaunimo integracijai į darbo rinką. Jo bendra suma – apie 13,6 milijardo eurų. JUI finansavimas sudaro daugiau kaip 60 % šios sumos (8,6 milijardo eurų). 2021–2027 m. laikotarpiu nustatėme 101 jaunimo užimtumo ir socialinės bei ekonominės integracijos programą 23 valstybėse narėse. Tačiau bendra planuojamų asignavimų suma sumažėjo iki 10,9 milijardo eurų. Iki 2023 m. vidurio valstybės narės panaudojo apie 80 % planuotų ESF /JUI asignavimų 2014–2020 m. programoms, o tai rodo, kad metinės išlaidos sudaro 1,53 milijardo eurų. Iki to laiko nė viena valstybė narė nebuvo patyrusi ar deklaravusi faktinių išlaidų pagal kurias nors iš 2021–2027 m. ESF+ programų.

¹⁹ Reglamentas (ES) 2021/1057, 7 straipsnio 6 įtrauka.

43 Atlikdami apklausą gavome daugiau informacijos apie šias programas. Remiantis gautais atsakymais, dviejuose trečdaliuose programų buvo pateiktos nuorodos į stažuotes, o maždaug pusė programų paskelbė specialius kvietimus teikti paraiškas. 2014–2020 m. laikotarpiu maždaug pusės programų atveju jau buvo sudarytos sutartys dėl projektų, o 2021–2027 m. laikotarpiu tai buvo padaryta mažiau nei pusės programų atveju.

44 Tačiau atsakydamos į mūsų klausimyną, dauguma vadovaujančiųjų institucijų negalėjo nustatyti tikslų sumų, išleistų stažuotėms dėl kelių priežasčių:

- nei 2014–2020 m., nei 2021–2027 m. stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistemoje nerenkami konkretūs stažuotėms skirtų išlaidų duomenys;
- didžioji finansavimo dalis skiriama Jaunimo garantijų iniciatyvai remti. Tokiais atvejais stažuotės yra tik viena iš kelių priemonių, kurias galima pasiūlyti jaunuoliui. Be to, bent jau ESF atveju dauguma su stažuotėmis susijusių išlaidų yra susijusios ne su pačia mokomąja praktika, o su administracinių gebėjimų stiprinimu²⁰;
- tik maždaug pusėje programų numatyti specialūs kvietimai teikti paraiškas arba priemonės stažuotėms, apie kurias galima gauti tokius duomenis (žr. *I priedą*).

45 Remiantis mūsų apklausa, beveik visos su stažuotėmis susijusios priemonės, finansuojamos ESF / JUI arba ESF+ lėšomis, yra ADRP srityje. *2 langelyje* pateikiama informacija apie Prancūzijoje, Portugalijoje ir Airijoje nustatytus stažuočių projektus.

---

²⁰ Specialioji ataskaita 03/2015 ir Specialioji ataskaita 05/2017.

2 langelis

Su stažuotėmis susijusių projektų pavyzdžiai

Prancūzija

Pagal Majoto regioninę ESF programą buvo įgyvendintas projektas, pagal kurį buvo finansuojamos profesinį bakalaureatą („*Bac Pro*“) ir aukštesniojo laipsnio techninį sertifikatą po vidurinės mokyklos (*Brevet de technicien supérieur*) turinčių studentų stažuotės žemyninėje Prancūzijoje ir Reunjone, nes Majote stažuočių galimybės yra ribotos.

Projektas apėmė šias išlaidas: lėktuvo bilietus, apgyvendinimo išlaidas ir kitas su mokymu vietoje susijusias išlaidas. Planuota suma visam projektui buvo 661 000 eurų.

Vidutinė stažuočių trukmė buvo vienas mėnuo. Anot vadovaujančiosios institucijos, įgyvendinant projektą kilo sunkumų dėl COVID-19 izoliavimo priemonių. Todėl šia programa galėjo pasinaudoti tik 27 iš 162 planuotų studentų (16 %).

Portugalija

Portugalijoje ESF lėšomis buvo finansuojamas profesinių stažuočių veiksmas (*Estágios Profissionais*), kuriuo siekiama padėti jaunuoliams, bedarbiams ar palankių sąlygų neturintiems asmenims rasti ilgalaikį darbą.

Portugalijos užimtumo ir profesinio mokymo instituto įgyvendintas projektas padėjo suderinti jaunų absolventų ir kitų bedarbių įgūdžius su įvairių stažuočių reikalavimais ir kelti jų kvalifikaciją per mokomąją praktiką.

2014–2020 m. laikotarpiu daugiau kaip 100 000 stažuotojų buvo paremta iš viso 521 milijono eurų ES įnašu.

Airija

Airija neturėjo specialaus kvietimo teikti paraiškas ar priemonės stažuotėms pagal ESF programą. Pagal JUI buvo finansuota 6 560 ADRP stažuočių, kurias teikė vietos švietimo ir mokymo valdybos (už tęstinį švietimą atsakingos vietos įstaigos).

46 Kalbant apie ESF / JUI ir ESF+ finansavimą, kuriuo remiama Jaunimo garantijų iniciatyva, [stebėsenos rodiklių sistema](#) suteikia galimybę stebėti, kiek jaunų bedarbių valstybėse narėse priima pasiūlymą atlikti stažuotes, ir jų integraciją į darbo rinką po 6, 12 ir 18 mėnesių.

47 Iš surinktų duomenų matyti, kad stažuotės, kaip Jaunimo garantijų iniciatyvos dalis, 2014–2020 m. laikotarpiu vis rečiau naudojamos nedarbo problemai spręsti. Vidutiniškai tai buvo 270 000 stažuočių per metus visoje ES 2014–2020 m. laikotarpiu. 2021 m. su visais įdarbinimais susijusios stažuotės sudarė 2,5 %²¹ ir apėmė ne mažiau kaip 241 000 jaunuolių.

48 Stažuotėse dalyvavusių asmenų užimtumo rezultatai paprastai buvo geri. 2021 m. 71 % Jaunimo garantijų iniciatyvos stažuočių dalyvių visoje ES dirbo praėjus šešiams mėnesiams po pasitraukimo iš Jaunimo garantijų iniciatyvos.

49 Pagal Jaunimo garantijų iniciatyvos taisykles²² rekomenduojama, kad kokybės sistemoje nustatyti kokybės kriterijai turėtų būti laikomi būtiniausiais kokybės standartais, taikomais visoms tokioms pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą vykdomoms stažuotėms. Remiantis Jaunimo garantijų iniciatyvos stebėsenos duomenimis, atrodo, kad Tarybos 2014 m. kokybės principų iš esmės laikomasi.

50 Remiantis mūsų analize, visoms 2021 m. pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą vykdomoms stažuočių programoms taikomas rašytinis susitarimas, o dviejuose trečdaliuose numatytas mentorius. Taip pat šių programų, pagal kurias teikiamos stažuotės, trukmė skiriasi – nuo kelių dienų (pavyzdžiui, Prancūzijoje) iki ilgiau nei šeši mėnesiai septyniose šalyse (Bulgarijoje, Ispanijoje, Kroatijoje, Italijoje, Kipre, Liuksemburge ir Portugalijoje). Be to, programos pabaigoje sertifikatas pateikiamas tik trečdalyje programų. Galiausiai daugiau kaip trim ketvirtadaliais atvejų už stažuotes atlyginama.

---

²¹ Data collection for monitoring of Youth Guarantee schemes: 2021 m., Europos Komisija, 2023 m. kovo mėn.

²² Dokumento „Frequently Asked Questions about the Youth Guarantee on the YG“ 6.4 punktą ir [Staff Working Document for the Reinforced YG](#) (p. 35).

Duomenų apie stažuotes, finansuojamas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, spragos

51 Pagal EGADP, politikos ramstis „Naujos kartos politika“ apima konkrečias jaunimo užimtumo priemones. Trylika valstybių narių savo nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose suplanavo su jaunimo užimtumu susijusią EGADP reformą arba investicijas. Iš viso 11 % planuojamų išlaidų (20 priemonių) pagal šį ramstį yra susijusios su jaunimo užimtumu. Jaunimui skirtas stažuotes konkrečiai paminėjo keturios valstybės narės: Estija, Ispanija, Portugalija ir Slovakija (žr. [3 langelį](#)).

3 langelis

EGADP, skirta jaunimo užimtumui Estijoje

Programą „Mano pirmasis darbas“ (M1T) sudaro dvi dalys: darbdaviui mokama darbo užmokesčio subsidija ir jaunuolių (16–29 m. amžiaus ir užregistruotų kaip bedarbių, neturinčių jokios ar turinčių tik trumpalaikės darbo patirties) mokymo išlaidų kompensavimas. Jaunuolio darbdaviui išmokama iki 2 500 eurų suma.

Šaltinis: Estijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano 6.6 investicija.

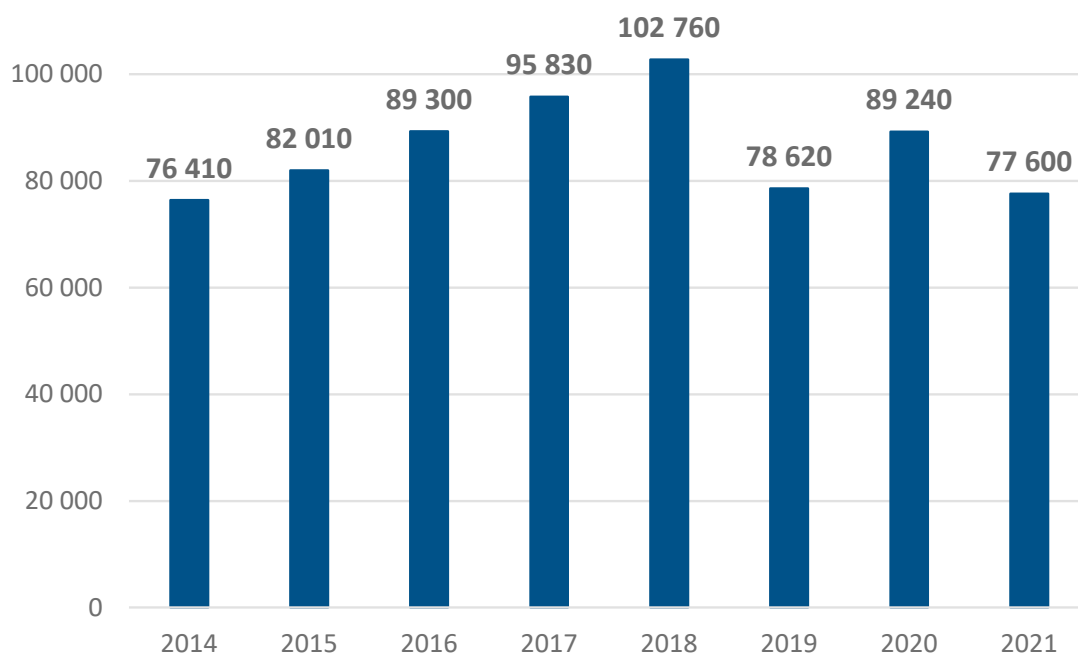
52 Tačiau daugumos šių priemonių atveju negalėjome nustatyti stažuočių finansavimo sumos, nes stažuočių dalys yra tik viena iš priemonių, padedančių patenkinamai pasiekti susijusias tarpines ir siektinas reikšmes. Panašiai buvo ir 14 bendro EGADP rodiklio atveju: „Paramą gaunančių 15–29 metų jaunuolių skaičius“, pagal kurį nenurodoma, kiek šių jaunuolių dalyvavo stažuotėse.

Pagal programą „Erasmus+“ finansuojamos stažuotės daugiausia yra tarpvalstybinės aukštojo mokslo studentų stažuotės

53 2014–2020 m. laikotarpiu bendras programos „Erasmus+“ biudžetas sudarė 16,5 milijardo eurų, iš kurių 1 milijardas eurų dotacijų skiriamas aukštojo mokslo stažuotėms, t. y. maždaug 145 milijonai eurų per metus. 2021–2027 m. laikotarpiu ES toliau finansuoja aukštojo mokslo įstaigose besimokančių jaunuolių stažuotes. Visos programos biudžetas gerokai padidėjo iki daugiau kaip 26 milijardų eurų, tačiau šiame etape neaišku, kiek šios sumos bus skirta stažuotėms.

54 2014–2020 m. daugiau kaip 600 000 aukštojo mokslo įstaigų jaunuolių dalyvavo pagal programą „Erasmus+“ finansuojamose stažuotėse užsienyje (žr. **11 diagramą**), prieš studijų baigimą ir netrukus po jų, todėl per metus stažuotėse dalyvavo apie 90 000 jaunuolių. 2018-aisiais kvietimų teikti paraiškas metais stažuočių skaičius pasiekė 100 000, tačiau 2019-aisiais kvietimų teikti paraiškas metais jų skaičius sumažėjo dėl su COVID-19 susijusių izoliavimo priemonių (stažuotės 2019-aisiais kvietimų teikti paraiškas metais faktiškai prasidėjo tik 2020 m. pavasarį). Šios stažuotės vidutiniškai truko 4 mėnesius. Vidutinė stažuotės išmoka šiuo laikotarpiu buvo 426 eurai per mėnesį, be bet kokių valstybinių ar priimančiosios organizacijos studentų stipendijų. „Erasmus+“ stažuočių iniciatyvos pavyzdys – skaitmeninės galimybės stažuotės (žr. **4 langelį**).

11 diagrama. 2014–2021 m. aukštojo mokslo studentų stažuočių pagal programą „Erasmus+“ skaičius

Pastaba: duomenys susiję su 2014–2021-aisiais kvietimų teikti paraiškas metais.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis, 2021 m. duomenys nėra galutiniai.

4 langelis

Skaitmeninių galimybių stažuotės (DOT)

DOT iniciatyva pradėta siekiant geriau paremti studentus, kad jie įgytų skaitmeninių įgūdžių visose studijų srityse. Ja siekiama suteikti galimybę neseniai studijas baigusiems absolventams ir studentams įgyti praktinės patirties technologijų srityje užsienio įmonėje, derinant įmonių, kurioms reikia skaitmeninių įgūdžių turinčios darbo jėgos, ir studentų bei neseniai studijas baigusių absolventų, kurie ieško pirmosios patirties technologijų sektoriuje, poreikius. 2018–2020 m. darbą rado beveik 32 000 stažuotojų. 2021 ir 2022-aisiais kvietimų teikti paraiškas metais tikimasi 15 020 darbo vietų.

55 Pagal programą „Erasmus+“ taip pat finansuojamos profesinio rengimo ir mokymo galimybės užsienyje, kai kurios iš jų apima mokymo ir darbo praktikos elementą, panašiai kaip stažuotės. Tačiau duomenų apie stažuotes, susijusias su profesinio rengimo ir mokymo galimybėmis užsienyje, nėra.

56 Pagal programą „Erasmus+“ taip pat buvo remiamos stažuotės pagal [Europos solidarumo korpuso](#) iniciatyvą. Komisija apskaičiavo²³, kad 2018–2020 m. laikotarpiu pagal programą „Erasmus+“ buvo finansuotos 307 stažuotės, kurių vertė – apie 0,7 milijono eurų.

57 2017 m. programos „Erasmus+“ vertinimo tyrime nustatyta, kad pagrindinė studentų motyvacija dalyvauti stažuotėse yra gyventi užsienyje ir susitikti su naujais žmonėmis, mokytis ar tobulinti užsienio kalbą ir įgyti darbo patirties kita kalba²⁴. 94 % stažuotojų buvo patenkinti savo patirtimi²⁵. Anot Komisijos, „Erasmus+“ stažuoočių kokybė užtikrinama įvairiais lygmenimis:

- o pirma, tik akredituotos institucijos gali siųsti arba priimti stažuotojus ir jos turi laikytis programos [vadovo](#);

²³ Komisijos skaičiavimai, pagrįsti Europos solidarumo korpuso rodiklių suvestine.

²⁴ [Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes](#), 2017 m., p. 126.

²⁵ [Ten pat](#), p. 127.

- o antra, individualiu lygmeniu stažuotojai ir priimančiosios institucijos (organizacijos) sudaro **studijų sutartis**. Šiose sutartyse įtvirtintos pagrindinės nuostatos, pavyzdžiui, mokymosi rezultatai, užduotys, mentorystė, stebėseną, darbo laikas ir sąlygos, draudimas, priimančiojo subjekto įnašai, parama ir kitos priemonės.

58 Remiantis stažuočių pagal programą „Erasmus+“ rezultatų poveikio tyrimu²⁶, 40 % dalyvių, kurie 2017–2019 m. atliko stažuotes pagal programą „Erasmus+“, pasamdė darbdavys, kuris šias stažuotes buvo surengęs. 2014 m. ši dalis buvo 33 %.

Pagal ES užimtumo ir socialinių inovacijų programą tiesiogiai ir netiesiogiai remiamos stažuotės

59 EaSI yra finansavimo priemonė, kuria remiamas kokybiškas ir tvarus užimtumas, užtikrinama tinkama ir derama socialinė apsauga, kovojama su socialine atskirtimi ir skurdu ir gerinamos darbo sąlygos. 2014–2020 m. laikotarpiu bendras EaSI biudžetas buvo apie 919 milijonų eurų. Komisijos skaičiavimais, apie 5 milijonai eurų skirti tiesiogiai arba netiesiogiai stažuotėms remti. 2021–2027 m. laikotarpiu EaSI buvo sujungta su **ESF+**.

60 Yra trys pagrindinės veiklos sritys, kurias vykdančios EaSI remiamos stažuotės. Pirma, EURES portale pateikiama informacijos apie stažuotes valstybėse narėse, taip pat skelbiami valstybių narių valstybinių užimtumo tarnybų pranešimai apie stažuotes. Remiantis tyrimu, tik 36 % respondentų mano, kad portalas yra naudingas norint rasti stažuotę užsienyje²⁷. Antra, EaSI taip pat buvo finansuojamas „Tavo pirmasis EURES darbas“ – judumo programa, kuria skatinamos tarpvalstybinės stažuotės ir įsadarbinimas. 2014–2020 m. laikotarpiu buvo įgyvendinta 10 programos „Tavo pirmasis EURES darbas“ projektų, kuriuose 949 jaunuoliams padedama atlikti stažuotes užsienyje. 2019 m. programa „Tavo pirmasis EURES darbas“ buvo įtraukta į integruotą veiksmą „EURES tikslinio judumo programa“, kuris buvo tęsiamas 2021–2027 m. laikotarpiu. Kvietimuose teikti projektus pagal programą „Tavo pirmasis EURES darbas“ buvo reikalaujama, kad stažuotės atitiktų Europos stažuočių kokybės sistemą.

²⁶ Erasmus+ Higher Education Impact Study, 2019 m., p. 102.

²⁷ Study supporting the ex-post EURES evaluation and the second biennial EURES report, p. 61.

61 Trečia, pagal EaSI taip pat buvo finansuojamos stažuotės pagal [Europos solidarumo korpuso](#) įdarbinimo ir stažuočių paprogramę 2019 ir 2020 m. Pagal šiuos projektus buvo skirtos 255 vietos, įskaitant 68 stažuotes. Kvietimuose teikti paraiškas reikalaujama, kad Europos solidarumo korpuso stažuotės „kuo labiau atitiktų Europos stažuočių kokybės sistemą“²⁸.

Stazuotės ES institucijose

62 ES skiria lėšų stažuotėms ES institucijose pagal administracinių išlaidų biudžeto eilutę. Komisija pirmuosius tris stažuotojus priėmė 1960 m. Nuo to laiko dalyvių skaičius nuolat didėjo, o kitos ES institucijos taip pat pradėjo savo stažuočių programas. Šios stažuotės jaunimui suteikia galimybę susipažinti su ES integracijos procesų ir politikų tikslais ir uždaviniais. Jos taip pat suteikia galimybę stažuotojams įgyti patirties daugiakultūroje, daugiakalbėje ir daugiatautėje profesinėje aplinkoje. Šiuo metu stažuočių programos vykdomos didžiausiose Europos institucijose ir įstaigose.

63 Paprastai yra konkretūs stažuočių laikotarpiai, per kuriuos stažuotojai atlieka iki penkių mėnesių trukmės stažuotes, kurios organizuojamos du kartus per metus. 2022 m. apmokamas stažuotes ES institucijose ir dviejose įstaigose Briuselyje, Frankfurte, Liuksemburge ir Strasbūre atliko beveik 4 700 jaunuolių (žr. [2 lentelę](#)). 2022 m. šių institucijų ir įstaigų stažuotėms išleista suma sudarė apie 30 milijonų eurų (išskyrus ECB, apie kurį negavome informacijos).

2 lentelė. Stažuotojų ES institucijose ir įstaigose skaičius 2022 m.

	Stazuotojų skaičius	Netipinių / neapmokamų stažuotojų skaičius	Apmokamų stažuotojų dalis, palyginti su bendru darbuotojų skaičiumi
Europos Parlamentas (Sekretoriato stažuotojai ir stažuotojai narių kabinetuose)	1 834	20	23 %
Europos Vadovų Taryba ir ES Taryba	109	25	3 %
Europos Komisija	1 861	597	6 %

²⁸ Implementing Guide of the EaSI Call for proposal VP/2016/018: European Solidarity Corps Occupational Strand, p. 12.

	Stażuotojų skaičius	Netipinių / neapmokamų stažuotojų skaičius	Apmokamų stažuotojų dalis, palyginti su bendru darbuotojų skaičiumi
ES Teisingumo Teismas	212	55	9 %
Europos Centrinis Bankas	525	N. d.	12 %
Europos Audito Rūmai	51	9	6 %
Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	52	7	7 %
Europos regionų komitetas	48	12	9 %
Iš viso	4 692	725	9 %

Pastaba: neapmokamos stažuotės – kai stažuotojai neapmokami iš ES biudžeto.

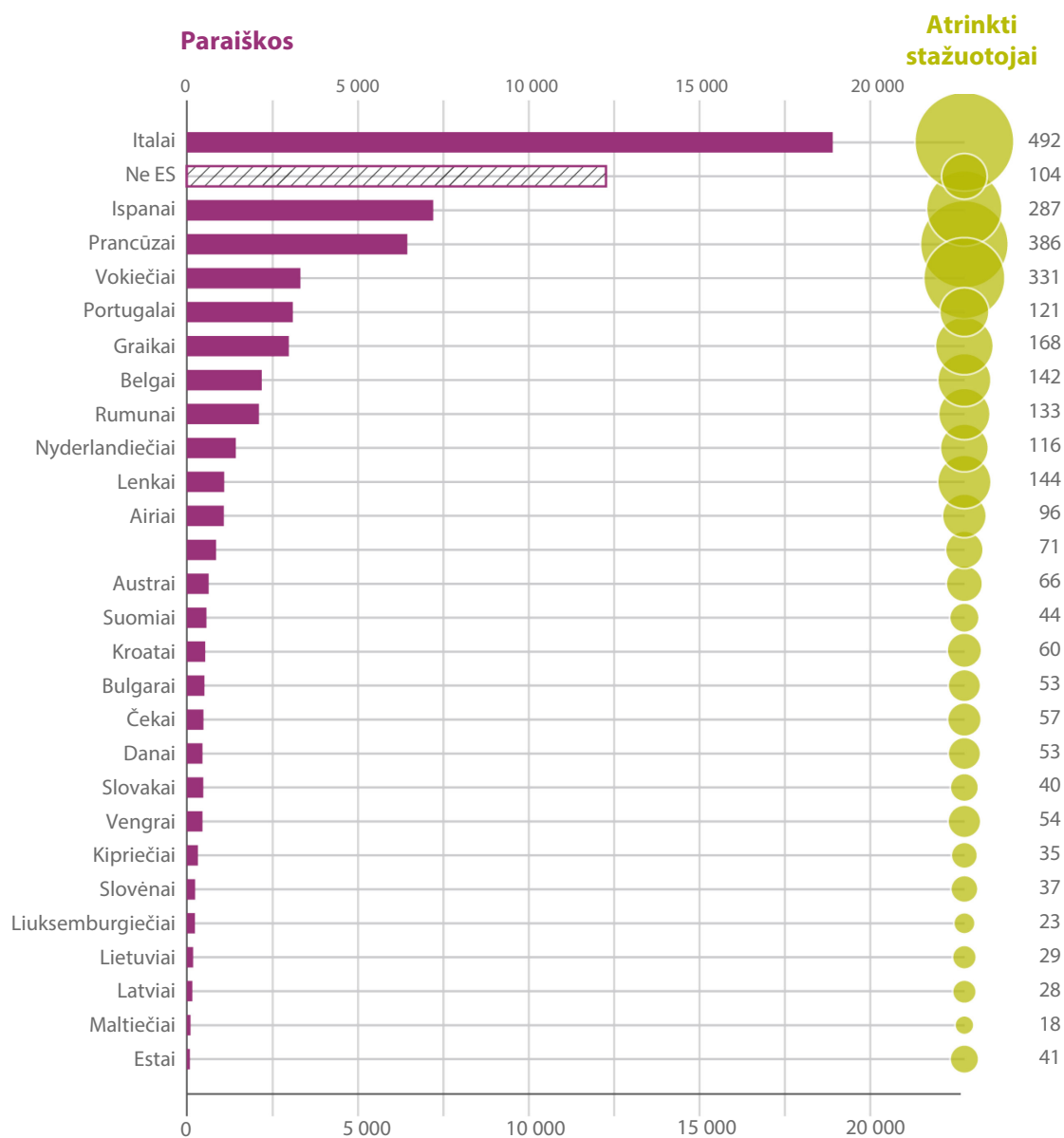
Šaltinis: ES institucijos, bendras Europos Parlamento darbuotojų skaičius ir 2022 m. ECB metinė ataskaita

64 ES institucijos ir įstaigos yra nustačiusios savo stažuotojų programų taisykles, kurias galima rasti jų atitinkamame interneto paraiškų puslapyje. Taisyklės yra labai panašios visose ES institucijose ir įstaigose, kurių darbą išnagrinėjome. Paprastai reikalaujama, kad kandidatas būtų įgijęs bent bakalauro laipsnį. Stažuotojas turi labai gerai mokėti vieną iš oficialiųjų ES kalbų ir gerai mokėti kitą oficialiąją kalbą. Stažuotojai turi būti ES piliečiai, tačiau kandidatai iš ES nepriklausančių valstybių narių gali teikti paraiškas dėl kai kurių programų. Pavyzdžiui, Komisijoje apie 5–10 % stažuotojų yra ne ES piliečiai. Kitas bendras principas yra tas, kad asmuo, kuris jau atliko stažuotę vienoje ES institucijoje, negali teikti paraiškos dėl antros stažuotės kitoje ES institucijoje. Šios taisyklės nuolat atnaujinamos.

65 Kiekviena ES institucija ir įstaiga organizuoja savo atrankos procesą. Atrankos procesas yra labai konkurencingas. Pavyzdžiui, 2022 m. mūsų apžvalgos rengimo metu institucijose ir įstaigose buvo 4 692 apmokamų stažuotojų vietos, kurių siekė apie 68 000 kandidatų.

66 Visos ES institucijos ir įstaigos stengiasi atrinkti įvairios aplinkos ir kilmės kandidatus, kad būtų užtikrinta plati geografinė aprėptis ir lyčių pusiausvyra. Tačiau, remiantis statistiniais duomenimis apie pareiškėjus ir atrinktus stažuotojus mūsų apžvalgoje nagrinėjamos institucijose ir įstaigose, Pietų ir Rytų Europos šalims atstovaujama per daug, o Šiaurės ir Vakarų Europos šalims atstovaujama nepakankamai (žr. **12 diagramą**).

12 diagrama. Geografinis apmokamų stažuotojų ES institucijose ir įstaigose balansas: paraiškos, palyginti su atrinktais stažuotojais, 2022 m.

Pastaba: neįtrauktos stažuotės Europos Centriniam Banke ir stažuotės su Europos Parlamento nariais. Statistiniai duomenys grindžiami pirmąja pilietybe.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis apžvalgoje nagrinėjamų ES institucijų ir įstaigų pateiktais duomenimis.

67 Pastaraisiais metais įvyko pokyčių, susijusių su jaunuolių su negalia galimybėmis dalyvauti šiose stažuotėse. 2022 m., 2020 m. pasibaigus bandomajam etapui, Taryba pradėjo įgyvendinti „Pozityvių veiksmų programą stažuotojams su negalia“, pagal kurią ES piliečiams, turintiems pripažintą negalią, stažuotėms užtikrinama iki šešių vietų. Panaši iniciatyva „Pozityvių veiksmų programa“ Europos Parlamente siūloma nuo 2021 m. Pagal abi programas sėkmingai atranką praėjusiems kandidatams mokama papildoma išmoka, sudaranti iki 50 % stažuotojų mėnesinės stipendijos, siekiant kompensuoti patirtas papildomas išlaidas.

68 Paprastai pranešimai apie laisvas stažuočių vietas yra viešai prieinami, o įdarbinimas yra skaidrus, išskyrus netipines Komisijos stažuotes (žr. [5 langelį](#)) ir Europos Parlamento narių stažuotes. Šiais dviem atvejais atranka nėra centralizuota, o vykdoma GD / EP lygmeniu.

69 Sprendime dėl stažuočių (žr. [II priedą](#)) kiekvienoje ES institucijoje ir įstaigoje nustatomos stažuočių sąlygos: stažuotojo teisės ir pareigos, atlygis, trukmė, pabaiga ir perspektyvos įsidarbinti ateityje. Be to, pradėdant stažuotę, su kandidatais pasirašoma stažuotės sutartis. Stažuotojams taip pat skiriamas vadovas. Jų stažuotė pripažįstama arba pažyma, arba, paprašius, rekomendaciniu laišku.

70 Net jei stažuotės ES institucijose apskritai kompensuojamos, kai kuriose institucijose jų dalis (1–30 %) yra neapmokama (žr. [2 lentelę](#)). Šios stažuotės siūlomos asmenims, kurie gauna kompensaciją kur nors kitur, o stažuotė reikalinga jų tolesniam profesiniam keliui. [5 langelyje](#) pateikta neapmokamų stažuočių pavyzdžių.

5 langelis

Stažuotės ES institucijose, neįtrauktos į ES biudžetą

Taryba

Neapmokamos stažuotės skirtos kandidatams, įtrauktiems į nacionalinio lygmens, įskaitant regioninį lygmenį, administravimo mokyklą ar kitą švietimo įstaigą, skirtą dabartiniams ar būsimiems valstybės tarnautojams parengti. Šios stažuotės trunka ne trumpiau kaip du ir ne ilgiau kaip penkis mėnesius.

Komisija

Komisija neapmokamas stažuotes vadina „netipinėmis stažuotėmis“. Nėra standartinės šių stažuotčių trukmės (jos gali trukti nuo kelių dienų iki šešių mėnesių) ir jų Komisija neorganizuoja centralizuotai. Jos apima labai įvairias stažuotes, pradedant vidurinės mokyklos moksleiviais, kurie savaitę praleidžia Komisijoje, baigiant universitetų studentais, kurie dar nėra baigę studijų ir kuriems reikia darbo konkrečioje srityje patirties, atsižvelgiant į jų studijuojamą dalyką (pavyzdžiui, konkurencijos teisės srityje), ir jaunesniaisiais viešojo administravimo srities darbuotojais, kurie turi baigti profesinio mokymo kursą (pavyzdžiui, Vokietijos teisės stažuotojai, *Rechtsreferendaren*).

Komisija šiems „netipiniams stažuotojams“ nemoka atlyginimo ir neteikia socialinės apsaugos, tačiau gali patikrinti, ar jie turi pragyvenimo lėšų ir socialinę apsaugą iš kitų šaltinių.

Anot Komisijos, šios rūšies „stažuotčių“ skaičius laikui bėgant mažėjo. 2022 m. Komisijoje buvo 597 netipiniai stažuotojai, iš jų 89 stažuotę atliko trumpiau nei 1 mėnesį, 252 – 1–3 mėnesius, 256 – ilgiau nei 3 mėnesius.

Šaltinis: [Decision No 57/22 of the Secretary General of the Council on rules relating to traineeships at the General Secretariat of the Council of the European Union](#) ir [Evaluation of the European Commission's traineeship programme, 2013 m.](#)

71 Dauguma ES institucijų tikisi, kad stažuotojai turės savo galiojantį sveikatos draudimą. Jei stažuotojai neturi sveikatos draudimo arba norėtų papildyti esamą sveikatos draudimą, institucijos nemokamai ar už nedidelę subsidijuojamą sumą siūlo papildomą draudimą. Institucijos šiuo klausimu yra sudariusios bendrą preliminariąją sutartį.

72 Remiantis Audito Rūmų skaičiavimais (žr. [II priedą](#)), kuriais lyginamos pagrindinės pragyvenimo išlaidos (remiantis [Eurostato duomenimis](#)) su stažuotojams mokama kompensacija, kompensacija apima pagrindines stažuotojų pragyvenimo išlaidas Briuselyje ir Strasbūre visos stažuotės metu, tačiau neapima stažuotojų pragyvenimo išlaidų bet kurioje Liuksemburgo institucijoje, nors kai kurios institucijos Liuksemburge moka didesnę kompensaciją.

73 ES institucijos ir įstaigos neturi bendros politikos, susijusios su stažuotojų nuolatinio ar laikino įdarbinimu ES valstybės tarnyboje, po to, kai jie baigė stažuotę. Jei stažuotojai nori gauti nuolatinį darbą ES administracijoje, jie turi pateikti paraišką pagal tą pačią atrankos procedūrą kaip ir bet kuris kitas ES pilietis. Vis dėlto ankstesnė stažuotė ES institucijoje gali būti laikoma atitinkama darbo patirtimi.

74 Kai kurios institucijos siūlo specialias integracijos programas (pavyzdžiui, Komisijos [jaunesniųjų specialistų programą](#) (JPP) nuo 2016 m., Parlamento [Šumano įdarbinimo ir profesinio tobulėjimo programą](#) nuo 2021 m. ir Tarybos jaunesniųjų politikų grupės programą nuo 2022 m.), pagal kurias veiksmingiausi stažuotojai gali dalyvauti atrankos procedūroje, kad būtų galimai įdarbinti.

75 Apskritai ES institucijos ir įstaigos, pasibaigus programai, stažuotojų profesinės karjeros nestebi. Todėl jie negali įvertinti savo stažuotėjų veiksmingumo, padėdami stažuotojams patekti į darbo rinką. Nepaisant to, Europos jaunimo forumas ir Europos neįgaliųjų forumas, su kurio atstovais surengėme interviu, iš esmės teigiamai įvertino stažuotėjų ES institucijose kokybę ir įtraukumą. Šį teigiamą požiūrį taip pat patvirtina patys stažuotojai: 2013 m. atlikus Komisijos „Blue Book“ stažuotės vertinimą²⁹ nustatyta, kad apie 70 % respondentų sutiko, kad stažuotė buvo naudinga jų karjerai. Be to, 82 % stažuotojų buvo patenkinti įgytomis žiniomis, o 92 % – ES institucijų siūlomomis darbo sąlygomis.

---

²⁹ [Evaluation of the European Commission's traineeship programme, 2013 m.](#)

Baigiamosios pastabos. Iššūkiai ir galimybės

76 Pastaraisiais metais stažuotės tapo svarbia jaunimo patekimo į darbo rinką galimybe. „Eurobarometro“ apklausų duomenimis, per pastaruosius 10 metų stažuotes atliekančių jaunuolių skaičius reikšmingai padidėjo. 2023 m. daugiau kaip du trečdaliai respondentų, prieš susirasdami nuolatinį darbą, atliko bent vieną stažuotę.

77 Oficialių statistinių duomenų apie bendrą ES atliktų stažuotčių skaičių nėra. Manome, kad stažuotes kasmet atlieka apie 3,7 milijono jaunuolių. Siekdamos sistemingai rinkti duomenis ES lygmeniu, valstybės narės turėtų susitarti dėl bendros apibrėžties.

78 2014 m. Tarybos rekomendacijoje kalbama apie „ribotos trukmės darbo praktiką“, tačiau joje nepaaiškinama, ar stažuotojai gali būti laikomi darbuotojais, o jei taip, kokiomis sąlygomis. Tai svarbu atsižvelgiant į tai, kad ES kompetencija socialinės politikos srityje apsiriboja darbuotojų darbo sąlygomis. Jei stažuotojai laikomi darbuotojais, jie yra apsaugoti pagal ES teisę dėl darbuotojų teisių.

79 16 iš 27 valstybių narių neturi teisinės ar tradicinės stažuotės sąvokos apibrėžties. Jei apibrėžtys yra, kiekvienoje šalyje jos skiriasi. Atsižvelgiant į tai, neaišku, ar 2014 m. Tarybos rekomendacijoje nustatytus kokybės kriterijus darbdaviai veiksmingai taiko visose valstybėse narėse.

80 Dėl būtinybės stažuotojams mokėti kompensaciją nesutariama, atsižvelgiant į pagrindinius kokybiškos stažuotės požymius. Darbdaviai mano, kad stažuotė yra mokymosi patirtis ir kad stažuotojai paprastai nėra darbuotojai. Jie taip pat teigia, kad kompensacijos ir aukštesnės kokybės stažuotčių ryšys nėra pagrįstas įrodymais ir kad pareiga atlyginti stažuotojams padidintų administracinę naštą įmonėms. Tuo tarpu profesinių sąjungų atstovai ir jaunimo organizacijos kovoja už nemokamų stažuotčių uždraudimą.

81 Trečdalis ADRP ir atviros rinkos stažuotčių vis dar yra neapmokamos, o likusiems dviem trečdaliams kompensacijos gali nepakakti pagrindinėms išlaidoms padengti. Tai kelia ypatingų problemų jaunuoliams, kurie turi atsisakyti tokių stažuotčių dėl to, kad jie neturi lėšų susimokėti už savo pragyvenimą šiuo laikotarpiu.

82 ES remia stažuotes nepalankiausioje padėtyje esantiems jaunuoliams, skirdama lėšų ADRP stažuotėms valstybėse narėse. ES taip pat sudaro palankesnes sąlygas tarpvalstybinėms stažuotėms pagal savo tiesiogiai valdomas programas. Šios stažuotės yra kompensuojamos. Kalbant apie ES institucijų siūlomas stažuotes, kompensacija ne visada padengia pagrindines pragyvenimo išlaidas darbo vietoje. Todėl šios stažuotės nėra įperkamos visiems ES jaunuoliams.

83 Nors ES stažuotėms skiria daug lėšų, tikslios sumos negali būti nustatytos, nes ši išlaidų kategorija nėra konkrečiai stebima daugumos programų atveju. Todėl negalima įvertinti ES finansavimo poveikio ir sunku nustatyti, ko pasiekta.

84 Galiausiai, nustatėme šiuos su stažuotėmis susijusius iššūkius ir galimybes, kuriuos būtų galima apsvarstyti atsižvelgiant į būsimą 2014 m. Tarybos rekomendacijos peržiūrą:

- skirtingos stažuotės apibrėžtys, nepakankamai aiškiai patikslinant, ką reiškia ši sąvoka;
- ribotas patikimų duomenų apie stažuotes kiekis, o tai trukdo formuoti įrodymais pagrįstą politiką;
- nenuoseklus 2014 m. Tarybos rekomendacijos dėl kokybiškų stažuotėms valstybėse narėse taikymas;
- galimi skirtingos socialinės kilmės jaunuolių galimybių ir galimybių dalyvauti stažuotėse skirtumai.

Šią ataskaitą priėmė Audito Rūmų narės Annemie Turtelboom vadovaujama II kolegija 2023 m. gruodžio 13 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas
Tony Murphy

Priedai

I priedas. Apžvalgoje naudoti surinkti duomenys

„Eurobarometro“ apklausos

Kad atlikdami savo apžvalgą parodytume bendras tendencijas, joje naudojome dviejų „Eurobarometro“ apklausų dėl stažuotėjų duomenis. Greitosios „Eurobarometro“ apklausos – tai *ad hoc* teminiai tyrimai, kurie atliekami per trumpą laiką įvairiausiomis konkrečiomis temomis, susijusiomis su Europos institucijų veikla. Joms būdingi interviu telefonu arba internetu metodai.

Buvo atliktos dvi su stažuotėmis susijusios greitosios „Eurobarometro“ apklausos – [Greitoji „Eurobarometro“ apklausa 378/2013 „Stazuotėjų ES patirtis“](#) ir [Greitoji „Eurobarometro“ apklausa 523/2023 „Jaunimo integracija į darbo rinką, ypatingą dėmesį skiriant stažuotėms“](#).

„Eurobarometro“ apklausos nėra statistiškai reprezentatyvios. Palyginus 2023 m. duomenis su 2013 m. duomenimis galima nustatyti tendencijas. Tačiau šie palyginimai turi būti vertinami atsargiai, nes skiriasi tyrimo metodas ir naudotas klausimynas. Be to, 2013 m. apskaičiuoti ES vidurkiai apima Jungtinę Karalystę ir nėra įtraukta Kroatija.

Eurofound apklausa

Eurofound atliko apklausą [2023 m. gyvenimas ir darbas ES ir kaimyninėse šalyse](#). Apklausa buvo atlikta internetu, joje dalyvavo *Eurofound* e. apklausos grupės nariai ir respondentai, įdarbinti naudojantis socialinės žiniasklaidos skelbimais ir įrašais. Pateikti 16–35 m. amžiaus 2 666 respondentų duomenys. Duomenys buvo įvertinti pagal amžių, lytį, išsilavinimo lygį ir užimtumo statusą, naudojant ES darbo jėgos tyrimą ir Eurostato gyventojų skaičius įvertčius kaip reprezentatyvius tikslinius duomenis.

Europos Audito Rūmų prašymu į 2023 m. apklausą buvo įtraukti konkretūs su stažuotėmis susiję klausimai. Buvo įtraukti šie klausimai:

- dalyvavimas stažuotėje (pameistrystėje) ir jų skaičius;
- pasitenkinimas mokymosi parama;
- koku mastu įgyta patirtis pagerino įgūdžius;
- ar buvo rašytinė sutartis;

- ar buvo kompensacija ir jos rūšis (darbo užmokestis, apgyvendinimas, transportas, maistas ir kt.);
- ar buvo socialinė apsauga ir jos rūšis (sveikatos draudimas, draudimas nuo nelaimingų atsitikimų, pensijų įmokos ir kt.);
- ar po stažuotės buvo pasiūlytas darbas;
- ar stažuotė buvo nutraukta, kadangi nebuvo mokamas atlygis.

2023 m. liepos mėn. *Eurofound* Audito Rūmams pateikė rezultatų analizę.

ES darbo jėgos tyrimas (Eurostatas)

ES darbo jėgos tyrimas (DJT) yra didžiausias namų ūkių imties tyrimas, kuriame kas tris mėnesius ir kartą per metus pateikiami 15 metų ir vyresnių asmenų bei darbo jėgai nepriskiriamų asmenų dalyvavimo darbo rinkoje rezultatai. Pagal dalį šių duomenų ([neseniai pradėję asmenys darbą pagal lytį ir amžių](#)), kas tris mėnesius pateikiama informacija apie visų amžiaus grupių patekimą į darbo rinką.

Remiantis DJT, nuo 2022 m. liepos mėn. iki 2023 m. birželio mėn. dabartinį darbą pradėjo dirbti 19,6 milijono (18–35 m. amžiaus) jaunuolių per pastaruosius tris mėnesius 27 ES valstybėse narėse. Atsižvelgiant į tai, kad, remiantis 2023 m. „Eurobarometro“ 3 klausimu (3 klausimas. „Kokiai kategorijai priskirtumėte savo pirmąją darbo patirtį?“), 19 % respondentų savo pirmąją darbo patirtį priskyrė stažuotei, manome, kad apie 3,7 milijono jaunuolių (= 19,6 milijono x 19 %) gali kasmet atlikti stažuotes, kurios yra pirmoji jų darbo patirtis.

Reikėtų pažymėti, kad šiuo skaičiumi siekiama pateikti tik apytikslį įvertį, atsižvelgiant į tai, kad jis grindžiamas dviem skirtingais šaltiniais ir kad „Eurobarometro“ atsakymų lygis nėra garantuotas.

ESF vadovaujančiosioms institucijoms skirta Audito Rūmų apklausa dėl stažuoių

2023 m. gegužės 8 d. Europos Audito Rūmai per ES tyrimų platformą pradėjo ESF programoms vadovaujančiosioms institucijoms skirtą apklausą. Apklausos tikslas – gauti daugiau informacijos apie tai, kaip programos buvo susijusios su stažuotėmis valstybėse narėse.

Mūsų apklausą sudarė du atskiri skyriai, susiję su atitinkamais dviem laikotarpiais (2014–2020 m. ir 2021–2027 m.), ir buvo prašoma pateikti informacijos apie konkrečius su stažuotėmis susijusius prioritetus ir finansavimą: ar buvo konkrečios programos, kvietimai pateikti paraiškas, priemonės, projektai, paskirtos sumos ir

faktinės išlaidos. Taip pat klausėme apie projektų išdirbius (t. y. remiamų stažuotojų skaičių).

Programos buvo atrinktos remiantis planuojama parama jaunimo integracijai į darbo rinką (intervencijos sritis (IF) 103). 2014–2020 m. laikotarpiu buvo atrinktos 76 programos. Analizuodami jų aprašymą nustatėme dar šešias programas.

Audito Rūmai gavo atsakymus iš 33 vadovaujančiųjų institucijų 18 valstybių narių, kurios iš viso įgyvendino 43 2014–2020 m. laikotarpio programas ir 34 2021–2027 m. laikotarpio programas.

2014–2020 m. laikotarpiu iš 43 programų į 29 aprašymus buvo įtraukta nuoroda į stažuotes, 21 programų atveju paskelbti konkretūs kvietimai teikti paraiškas dėl stažuuočių, o 22 programų atveju buvo sudarytos sutartys dėl su stažuotėmis susijusių projektų.

2021–2027 m. laikotarpiu iš 34 programų, apie kurias gavome informacijos, 21 programos dokumentuose buvo nuorodų į stažuotes, 19 atveju paskelbti konkretūs kvietimai teikti paraiškas, o 15 programų atveju buvo remiami su stažuotėmis susiję projektai. Daugiau informacijos apie apklausos rezultatus pateikta [13 diagramoje](#).

13 diagrama. ESF / JUI programos (2014–2020 m. laikotarpis) ir ESF+ programos (2021–2027 m. laikotarpis) su stažuočių komponentu, Audito Rūmų apklausos atsakymai

Valstybė narė	Nuoroda į stažuotes VP		Kvietimai / programos / priemonės stažuotėms		Stažuotėms skirti remti projektai	
	2014–2020 m.	2021–2027 m.	2014–2020 m.	2021–2027 m.	2014–2020 m.	2021–2027 m.
Belgija	●	◆	●	◆	●	◆
Bulgarija	●	◆	●	◆	●	◆
Čekija	●	◆	●	◆	●	◆
Danija	●	◆	●	◆	●	◆
Airija	●	◆	●	◆	●	◆
Kipras	●	◆	●	◆	●	◆
Latvija	●	◆	●	◆	●	◆
Liuksemburgas	●	◆	●	◆	●	◆
Malta	●	◆	●	◆	●	◆
Nyderlandai	●	◆	●	◆	●	◆
Austrija	●	◆	●	◆	●	◆
Slovėnija	●	◆	●	◆	●	◆
Suomija	●	◆	●	◆	●	◆
Vokietija	●	◆	●	◆	●	◆
Prancūzija	●	◆	●	◆	●	◆
Portugalija	●	◆	●	◆	●	◆
Kroatija	●	◆	●	◆	●	◆
Italija	●	◆	●	◆	●	◆
STAŽUOTĖS IŠ DALIES SUSIJUSI						
Vokietija (5)						
2014–2020 m.	3 iš 5		4 iš 5		4 iš 5	
2021–2027 m.	2 iš 5		2 iš 5		2 iš 5	
Prancūzija (17)						
2014–2020 m.	10 iš 17		4 iš 17		5 iš 17	
Prancūzija (9)						
2021–2027 m.	4 iš 9		4 iš 9		2 iš 9	
Portugalija (2)						
2014–2020 m.					1 iš 2	
2021–2027 m.			1 iš 2		1 iš 2	
Kroatija (2)						
2014–2020 m.	1 iš 2		1 iš 2			
2021–2027 m.					1 iš 2	
Italija (4)						
2014–2020 m.	3 iš 4				2 iš 4	
2021–2027 m.					2 iš 4	

Pastaba: Programų skaičius nurodytas skliausteliuose. Prancūzijos atveju gavome informaciją apie 17 programų 2014–2020 m. laikotarpiu ir 9 programas 2021–2027 m. laikotarpiu.

Šaltinis: Audito Rūmai.

II priedas. Stažuočių programos Europos institucijose ir įstaigose

Mūsų peržiūrėti sprendimai, susiję su ES institucijų ir įstaigų stažuočių programomis, yra šie:

Europos Parlamentas

- Stažuočių Europos Parlamento generaliniame sekretoriате vidaus taisyklės
- 2018 m. gruodžio 10 d. narių stažuotojų biuro sprendimo taisyklės

ES Taryba, Europos Vadovų Taryba

- Tarybos generalinio sekretoriaus sprendimas Nr. 57/22 dėl taisyklių, susijusių su stažuotėmis Europos Sąjungos Tarybos generaliniame sekretoriате

Europos Komisija

- 2005 m. kovo 2 d. Komisijos sprendimas C(2005)458.

Europos Teisingumo Teismas

- 2021 m. lapkričio 29 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo administracinio komiteto sprendimas

Europos Audito Rūmai

- Sprendimas Nr. 25-2023, kuriuo nustatomos stažuotojų įdarbinimo Europos Audito Rūmuose taisyklės

Regionų komitetas

- RK DECS/188/202 – Sprendimas dėl stažuočių programų reglamentuojančių taisyklių

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

- Sprendimas Nr. 166/23 A, kuriuo nustatomos nuostatos dėl stažuočių Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitete

Pragyvenimo išlaidų apskaičiavimas (72 dalis)

Stažuotojų Briuselyje, Liuksemburge ir Strasbūre pragyvenimo išlaidos apskaičiuotos remiantis Eurostato duomenų rinkiniu [Perkamosios galios paritetai \(PGP\), kainų lygio indeksai ir realios išlaidos pagal 2010 m. ESS suvestinius rodiklius \[PRC_PPP_IND__custom_6963659\]](#) .

Naudojome rodiklį „Nominaliosios išlaidos vienam gyventojui (eurais)“, pagal kurį kiekybiškai įvertinamos sumos, reikalingos pagrindinėms pragyvenimo išlaidoms įvairiose išlaidų kategorijose. Naudojome ribotą išlaidų elementų skaičių, kuris buvo griežtai apribotas kuklaus gyvenimo išlaidomis, t. y.:

- 1) maistas ir nealkoholiniai gėrimai;
- 2) apranga ir avalynė;
- 3) būstas, vanduo, elektra, dujos ir kiti degalai;
- 4) sveikata;
- 5) transportas;
- 6) komunikacija.

Bendra (metinė) šių punktų suma, padalyta iš 12, sudarė mėnesines sumas trijuose miestuose: 1 445 eurus Briuselyje, 2 116 eurų Liuksemburge ir 1 339 eurus Strasbūre.

Santrumpos

ADRP: aktyvi darbo rinkos politika

BAC Pro: *Baccalauréat professionnel*

EaSI: Europos Sąjungos užimtumo ir socialinių inovacijų programa

ECB: Europos Centrinis Bankas

EGADP: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė

ERPF: Europos regioninės plėtros fondas

ESF: Europos socialinis fondas

ESF+: Europos socialinis fondas +

EURES: Europos užimtumo tarnybų tinklas

Eurofound: Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas

GD: generalinis direktoratas

YfEj: „Tavo pirmasis EURES darbas“

JGI: Jaunimo garantijų iniciatyva

JUI: Jaunimo užimtumo iniciatyva

NEET: nedirbantis, nesimokantis ar mokymuose nedalyvaujantis asmuo

SESV: Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

TDO: Tarptautinė darbo organizacija

VP: veiksmų programa

Žodynėlis

„Erasmus+“: ES programa, skirta švietimui, mokymui, jaunimui ir sportui Europoje remti, visų pirma suteikiant aukštųjų ir profesinių mokyklų studentams bei mokymo programose besimokantiems asmenims ir kitiems jaunuoliams galimybę studijuoti, mokytis ir įgyti darbo patirties užsienyje.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė: ES finansinės paramos mechanizmas, kuriuo siekiama švelninti COVID-19 pandemijos ekonominį ir socialinį poveikį ir skatinti ekonomikos atsigavimą, taip pat spręsti iššūkius, kylančius siekiant žalesnės ir labiau skaitmenizuotos ateities.

ES užimtumo ir socialinių inovacijų programa: ES programa, kuria buvo remiami strategijos „Europa 2020“ užimtumo ir socialinės apsaugos ir įtraukties tikslai.

EURES: ES ir Europos laisvosios prekybos asociacijos šalių užimtumo tarnybų tinklas, skirtas laisvam darbuotojų judėjimui palengvinti.

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas: ES agentūra, teikianti informaciją, patarimus ir ekspertines žinias ES socialinės politikos srityje, remdamasi lyginamąja informacija, moksliniais tyrimais ir analize.

Europos regioninės plėtros fondas: ES fondas, kuriuo stiprinama ES ekonominė ir socialinė sanglauda, finansuojant investicijas regioniniams skirtumams mažinti.

Europos socialinis fondas: ES fondas, skirtas švietimo ir užimtumo galimybėms sudaryti ir žmonių, kuriems gresia skurdas, padėčiai pagerinti. Jį pakeitė „Europos socialinis fondas +“.

Europos socialinių teisių ramstis: ES sistema su 20 principų, apimančių lygias galimybes ir galimybę įsidarbinti, tinkamas darbo sąlygas, socialinę apsaugą ir įtrauktį.

Europos solidarumo korpusas: ES iniciatyva, skirta jaunimui savanoriauti arba vykdyti projektus, kurie naudingi jų šalies ar užsienio bendruomenėms.

Jaunimo garantijų iniciatyva: ES programa, pagal kurią bedarbiais tapusiems arba iš formaliojo švietimo sistemos pasitraukusiems jaunuoliams per 4 mėnesius pasiūlomos darbo arba profesinio mokymo galimybės.

Jaunimo užimtumo iniciatyva: ES programa, kuria siekiama padėti nesimokančiam, nedirbančiam ir mokymuose nedalyvaujančiam jaunimui regionuose, kuriuose jaunimo nedarbo lygis viršija 25 %.

Mažosios ir vidutinės įmonės: dydžio apibrėžtis, taikoma įmonėms ir kitoms organizacijoms, remiantis įdarbintų darbuotojų skaičiumi ir tam tikrais finansiniais kriterijais. Mažosiose įmonėse dirba mažiau kaip 50 darbuotojų, o jų apyvarta arba bendra balanso suma neviršija 10 milijonų eurų. Vidutinėse įmonėse dirba mažiau nei 250 darbuotojų, jų apyvarta neviršija 50 milijonų eurų, o bendra balanso suma – 43 milijonų eurų.

Nacionalinis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas: dokumentas, kuriame išdėstytos valstybės narės reformos ir investicijos, kurias planuojama įgyvendinti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę.

Pameistrystė: verslo ar profesijos mokymosi programa, derinant mokymą darbo vietoje ir mokymą klasėje.

Sanglaudos politikos fondai: keturi ES fondai, kuriais 2021–2027 m. laikotarpiu remiama ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda visoje ES: Europos regioninės plėtros fondas, „Europos socialinis fondas +“, Sanglaudos fondas ir Teisingos pertvarkos fondas.

Tarybos rekomendacija: neprivalomas aktas, kuriuo ES siekia tam tikrų tikslų nenustatydamą privalomos teisinės sistemos.

Tiesioginis valdymas: tik Komisijos vykdomas ES fondo ar programos valdymas, priešingai nei pasidalijamojo valdymo ar netiesioginio valdymo atveju.

Vadovaujančioji institucija: nacionalinė, regioninė ar vietos (viešoji ar privačioji) institucija, valstybės narės paskirta ES finansuojamai programai valdyti.

Veiksmų programa: pagrindinė ES finansuojamų projektų įgyvendinimo nustatytu laikotarpiu programa, parengta pagal Komisijos ir atskirų valstybių narių sudarytose partnerystės sutartyse nustatytus prioritetus ir tikslus.

Audito Rūmų grupė

Šią Audito Rūmų ES veiksmų, susijusių su jaunimui skirtomis stažuotėmis, apžvalgą patvirtino Audito Rūmų narės Annemie Turtelboom vadovaujama II audito kolegija, atsakinga už investicijas, skirtas sanglaudos, augimo ir įtraukties išlaidų sritims.

Užduočiai vadovavo Audito Rūmų narė Eva Lindström, jai padėjo kabineto vadovė Kristina Maksinen, kabineto atašė Johan Stalhammar, padėjėja politikos klausimais Elena Graziuso, pagrindinės vadybininkė Eulàlia Reverté i Casas, užduoties vadovė Agota Krenusz, auditoriai Fernando Pascual Gil ir Manja Ernst. Diagramas parengti padėjo Agnese Balode. Kalbinę pagalbą teikė Laura Mcmillan.

Eva Lindström

Kristina Maksinen

Johan Stalhammar

Elena Graziuso

Maria Eulàlia
Reverté i Casas

Agota Krenusz

Fernando Pascual Gil

Manja Ernst

Agnese Balode

Laura McMillan

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2024 m.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

PDF	ISBN 978-92-849-1483-8	ISSN 2811-8251	doi:10.2865/514761	QJ-AN-24-001-LT-N
-----	------------------------	----------------	--------------------	-------------------

Per pastaruosius 10 metų jaunuolių, kurie atlieka stažuotę prieš pradėdami iš tikrųjų dirbti, dalis reikšmingai padidėjo. Remiantis tyrimais, stažuotės gali padėti jaunuoliams gauti nuolatinį darbą. 2014 m. Tarybos rekomendacijoje dėl stažuočių kokybės sistemos (paskelbimo metu atnaujinama) nustatyti pagrindiniai geros kokybės stažuočių kriterijai. Savo apžvalgoje apžvelgiame ES veiksmus ir stažuočių rėmimui skirtą finansavimą. Nustatėme problemų, susijusių su skirtinga stažuočių apibrėžtimi, ribotais patikimais duomenimis, trukdančiais formuoti įrodymais grindžiamą politiką, nenuosekliu 2014 m. Tarybos rekomendacijos dėl kokybiškų stažuočių valstybėse narėse taikymu ir galimais galimybių ir stažuočių prieinamumo įvairios socialinės kilmės jaunuoliams skirtumais.

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklauso: eca.europa.eu/lt/contact
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI